

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 98. vuosikerta 13.4.2022

4 | 22

Mediatatol
antoivat niukat
selvitykset
koronatuesta
s. 6

Susanna
Kuparinen:
”Nato – Suomi-
neidon unelma-
poikamies”
s. 9

Petri Korhonen
Demokraatin
päätoimittajaksi
s. 41

Sadat toimittajat pakenevat
Venäjän sotasensuuria. Yksi
heistä on Latviaan lähtenyt
Anton Dolin. **14**

KUVA: HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Ensi joulukuuta kuvataan A-lehdissä nyt.

s.38

Anja Kuusisto flyttade hem för att leda Syd-Österbotten

s.34

Maria Pettersson ● Twitter: @mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Luotettava media on turvallisuuskysymys

Venäjä on surullinen esimerkki maasta, jossa valta vahtii mediaa eikä toisin päin.

Toistakymmentä vuotta jatkunut systemaattinen vapaan median polkeminen on johtanut tilanteeseen, jossa sotaa voidaan väittää rauhaksi, rikoksia voidaan tehdä rangaistuksetta ja saatana saa istua Moskovassa kenenkään häiritsemättä.

Koronapandemia osoitti, että luotettava tiedonvälitys on kirjaimellisesti elämän ja kuoleman kysymys. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on toinen muistutus vapaan ja luotettavan median välttämättömyydestä. Kun toimittajat, kustannustoimittajat, viestijät sekä elokuva- ja televisioalan väki on valjastettu osaksi propagandakoneistoa, voidaan ihmisten mielipiteitä ohjailla niin, että veljeskansaa teurastavan hirvuhallitsijan suosio nousee yli 80 prosentin.

Kaikki kansalaiset tavoittava, luotettava media on turvallisuuskysymys. Silti Suomen valtio edesauttaa sen alasajoa, mikä on tässä tilanteessa täysin käsittämätöntä.

Luotettavaa journalismia kahlitseva, päähullu Yle-lain muutos runnottiin eduskunnassa läpi käytännössä olemattomalla vastustuksella. Valtio-omisteinen Posti nostaa aikakauslehtien jakelun hintoja ensi kuussa 9,4 prosenttia sekä vähentää jakelua ja tekee siitä sekavampaa. Tämä yhdistettynä paperin hinnan huimaan nousuun – jopa 80 prosenttia puolessa vuodessa – johtaa melko varmasti lehtikuolemiin, vaikka valtiolta jonkin verran jakelutukea heruisikin. Vielä vuosi sitten pöydällä olleesta kaupallisen median pysyvistä tuesta on kuulunut vain pihinää. Tässä tilanteessa ei voine kuin toivoa, että EU sallii painotuotteiden verokannan laskemisen nolnaan ja hallitus ymmärtää tehdä sen.

MEDIA-ALAN VARAUTUMISTA edistävän Mediapoolin valmiuspäällikkö **Tero Koskinen** muistutti *Journalistin* verkkojutussa 16. maaliskuuta tiedonvälityksen sujuvuuden tärkeydestä. Se on vaarantunut myös muista syistä, esimerkiksi ennennäkemättömän paperipulan takia.

KUVA: PETRI BLOMQVIST

Venäläiset eivät ole tyhmiä, vaan fiksuja ja maailman mittakaavassa koulutettuja ihmisiä.

Yritykset eivät ymmärrettävästi halua tässä tilanteessa ostaa Venäjältä paperia, ja niin kauan kuin UPM ei suostu sopimaan kohtuullisista työehdoista, myös kotimaisen sanomalehtipaperin tuotanto on lakon takia poikki.

Osa lehdistä on jo supistanut sivumääräänsä, mutta pulaa voi tulla paperin lisäksi myös painopelleistä ja stiftausnauhoista. Painopeltien pääraaka-aine on alumiini, jonka kolmanneksi suurin tuottaja maailmassa on Venäjä.

Iso osa lehdistä toki palvelee myös verkossa, mutta Koskisen mukaan tässä maailmantilanteessa on äärettömän tärkeää, että lehtien painaminen jatkuu normaalisti. Verkko on haavoittuva, hän muistuttaa. Myös tässä lehdessä haastateltu Ruotuväen päätoimittaja **Mikko Ilkko** toteaa, että jo rauhan aikana on nähty, miten herkkä verkko voi olla info- ja kybervaikeuttamiselle. Paperilehti pysyy toimintakykyisenä myös kriisiolosuhteissa.

Suomalainen media varmistelee nyt, että tietoturva on kunnossa ja verkkosivut, sähköpostit ja tilaajatiedot vahvasti suojattuja. Vielä tek-

nistäkin suojautumista tärkeämpää on varustaa kansalaiset tiedolla ja tiedonhalulla. Siinä me median ammattilaiset voimme olla avuksi.

VENÄJÄLLÄ EI OLE VAPAAN median tuomaa turvaa. Venäläiset eivät ole tyhmiä, vaan fiksuja ja maailman mittakaavassa koulutettuja ihmisiä. Heitä on kuitenkin manipuloitu pitkään ja huolella. Kun koko yhteiskunta koulusta mediaan, kirjoista oikeuslaitokseen ja elokuvista viranomaisiin on pantu toistamaan yhtä viestiä, myös fiksuja ihmisiä voi manipuloida. Tai sitten hänestä voi tehdä passiivisen oman navan tuijottajan, jota eivät tapahtumat valtion rajojen tai edes kynnyksen toisella puolella kiinnosta.

Tässä lehdessä haastatellaan kahta venäläistoimittajaa, jotka ovat yrittäneet uida vastavirtaan. He ovat joutuneet pakenemaan kotimaastaan. Meneillään ei ole ainoastaan Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaan myös Venäjän hyökkäys omia, demokratiaa vaativia kansalaisiaan vastaan. Siinä tulilinjalla ovat riippumattoman median työntekijät, meidän kollegamme. ●

Kannen/Takakannen kuva: Reinis Hofmanis ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 97. vuosikerta
13.4.2022

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 5/2022
ILMESTYY 3.6., AINEISTO 25.5.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

KUVA: MEERI UTTI

s.46

Sami Lindfors tekee
äänimaisemia Ylen
Uutispodcastiin.

Ylen kulttuuritoimittajat tekevät metallipodcastia

s.32

Yksilöiden selviytymiskertomukset ovat arveluttavaa journalismia, kirjoittaa dosentti Maria Lassila-Merisalo

Maria Lassila-Merisalo, teksti • Aapo Huhta, kuva

MARIA LASSILA-MERISALO

- 43-vuotias hämeenlinnalainen tutkija ja tietokirjailija.
- Työskentelee tutkijayliopettajana Hämeen ammattikorkeakoulussa.
- Väitöskirja kauno-kirjallisen journalismin poetiikasta suomalaisissa aikakauslehdissä (Jyväskylän yliopisto 2009).
- Journalistisen kirjoittamisen dosentti Jyväskylän yliopistossa ja viestinnän dosentti Helsingin yliopistossa.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa strategisen viestinnän päällikkönä sekä freelancerina.
- Kirjoittanut opas-kirjan Tarinallinen journalismi (Vastapaino 2020).

Koskettava kertomus leviää sosiaalisessa mediassa paremmin kuin faktakeskeinen juttu, koska tunne on sosiaalisen median polttoainetta. Tutkimusten mukaan mitä voimakkaampi tunne meissä herää, sitä vahvemmin sitoudumme lukemaamme ja toimimme: reagoimme emojiilla, kommentoimme, jaamme.

Olisi naiivia kuvitella, ettei kosketavien tarinoiden suurempi suosio vaikuttaisi journalistiseen päätöksentekoon. Luku- ja jakokertoja seurataan toimituksissa tarkasti, ja sitä sisältöä tuotetaan, mitä ihmisten tiedetään lukevan ja jakavan.

Tarinoiden ja tunteiden kysyntä on siis lisääntynyt tällä vuosituhanella valtavasti, mikä saa varsinkin monen varttuneemman toimittajan olon epämukavaksi. Se ei ole ihme, sillä journalismin koulutus on ollut meillä varsin uutispainotteista. Muun sisällön – featuren, aikakauslehtijournalismin, tarinoiden – tekeminen on tyypillisesti opittu työpaikalla, oman harrastuneisuuden kautta ja satunnaisissa koulutuksissa, eikä sitä ole muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta arvostettu yhtä paljon kuin uutistyötä.

Ja nyt toimittajan kuin toimittajan pitäisi pystyä kirjoittamaan vetävä kertomus, mutta onko siihen osaamista? Tarinallinen journalismi on ihan oma lajinsa. Jos sitä lähtee tekemään uutistytön rutiineilla, lopputulos on helposti susi.

Väitän, että toimituksissa käytetään tarinankerronnan keinoja vastuuttomasti, ja useimmiten se johtuu osaamisen puutteesta.

TYYPILLISTÄ TARINALLISTA SISÄLTÖÄ ovat erilaiset yksilöiden selviytymiskertomukset.

On huomattavasti vaikeampaa tehdä vetävä kertomus rokotteen kansanterveydellisestä hyödystä kuin yksilölle aiheutuneista haittavaikutuksista.

Yksilön kertomuksessa on samastumispintaa, ja jos lukijassa herää voimakas tunne, hän voi erehtyä tekemään yksittäistapauksesta laajempia johtopäätöksiä maailman

tilasta. Journalistin tehtävä on kuitenkin antaa kullekin lähteelle sille kuuluva arvo ja merkitys eikä antautua koskettavan tarinan vietäväksi.

Faktantarkistus voi tuntua erityisesti henkilöjuttua tehdessä vaikealta ja vaivaannuttavalta. Ihmisen omaa tarinaa on vaikea kyseenalaistaa. Lähdekriittisyys on tärkeää varsinkin, jos kertomukseen liittyy muita ihmisiä tai syytöksiä.

Selviytymiskertomukset tehdään yleensä, kun vaikeudet ovat onnellisesti ohi: masennuksesta on noustu tai syöpä on nujerrettu. Siihen on syynsä, sillä kun tilanne on päällä, jutun tekeminen ei ole välttämättä vastuullista.

Toisaalta pelkistä selviytyjistä kertominen vääristää kokonaiskuvaa. Juuri saattohoitopäätöksen saanutta lukijaa tuskin lohduttaa lukea helpottuneita kertomuksia syöpätaistelunsa voittaneista.

Todellisuudessa kaikki ei aina pääty onnellisesti. Olisi vastuullista kirjoittaa myös kertomuksia, joissa langanpää jäävät auki. Kärsimys ei jalostakaan, vaan sen kanssa on opittava elämään, eikä se ole helppoa.

Onnellinen loppu on yksi angloamerikkalaiselle journalismille tyypillinen ilmiö. Olen perustanut vastapainoksi yhden naisen slaavilais-melankolisen koulukunnan, jonka mukaan toisinaan lopussa vain vituttaa.

ON MYÖS TÄRKEÄÄ olla luomatta perusteettomia syy-seuraussuhteita. Elämällä on tapana olla sattumanvaraista ja kaoottista. Me itse kukin jäsennämme elämäämme luomalla kuvitteellisiakin yhteyksiä asioiden välille. Tarinallisen jutun kirjoittajan tulisi kyseenalaistaa epäilyttävien suorien vedetyt viivat.

Tarinankertominen on aina valintaa, eikä valintoja tule tehdä tarkoitushakuisesti, vaikka draaman kaaren hiominen kuinka houkuttelisi.

Huolellisesti tehdyt kertomukset voivat lisätä yhteistä ymmärrystämme maailmasta. Sille on tarvetta, kun informaatiolla käydään sotaa ja yhteiskunta polarisoituu. On aika hylätä heppoiset, nopeita somevoittoja tavoittelevat tarinat ja siirtyä eteenpäin: harkittuihin ja vastuullisiin journalistisiin kertomuksiin. ●

Journalismin koronatuki varmisti kolme vuotta sitten valmistuneelle Annukka Tammilehdolle, 26, (vasemmalla) uran ensimmäisen vakipaikan. Kangasalan Sanomat halusi vahvistaa toimitustaan uudella työntekijällä, jotta uusi verkkotekemisen malli saatiin käyttöön, kertoo päätoimittaja ja toimitusjohtaja Heli Keskinen.

Mediatalot antoivat niukkoja selvityksiä koronatuon käytöstä – Kangasalla rahat käytettiin digiin

Marja Honkonen, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

7

Venäjän hyökkäyksen alkamisen jälkeen Ukrainassa on kuollut seitsemän journalistia. (7.4.) Lisäksi moni on loukkaantunut, kadonnut tai pidätetty. Committee To Protect Journalists -järjestön mukaan Ukraina on muuttunut sodan edetessä yhä vaarallisemmaksi paikaksi journalisteille. Moni heistä on joutunut pakenemaan.

Lähde: CPJ

Journalistin uusi kysely: Yhä useampi tiedotusväline kannattaa Nato-jäsenyyttä. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Tiedotusvälineet käyttivät 7,5 miljoonan euron journalismin koronatuen henkilöstönsä palkkoihin, freelance-rien palkkioihin ja sijaisten palkkaamiseen.

Tukea saaneista yrityksistä muutama kertoo palkanneensa rahalla myös uusia vakityöntekijöitä tai kohdentaneensa palkkatukea uusien sisältöjen kehittämiseen.

Tiedot käyvät ilmi koronatukea saaneiden yritysten liikenne- ja viestintävirasto Traficomille tekemistä selvityksistä.

Paikallislehti *Kangasalan Sanomat* sai koronatukea 23 100 euroa. Osin sen turvin se kasvatti toimitustaan neljästä työntekijästä viiteen. Lehdessä aiemmin sijaisuuksia tehnyt **Annukka Tammilehto** vakinaistettiin kesällä 2021.

”Se oli iloinen ja huojentava asia. Vakituinen työpaikka tällä alalla on iso juttu”, Tammilehto sanoo.

”Kyllä itselläkin oli käynyt mielessä, miten korona tähän yritykseen vaikuttaa – varsinkin kun ei ollut vakituisen työpaikan turvaa. Se loi epävarmuutta omasta tulevaisuudesta.”

Nyt Tammilehto työskentelee lehden toimituspäällikkönä.

Kangasalan Sanomien päätoimittajan ja toimitusjohtajan **Heli Keskinen** mukaan pandemia-aikana olisi tuskin ilman tukea palkattu uutta työntekijää, vaikka sellaiselle oli tarve. Lehden digiuudistus oli valmistumassa, ja kerran viikossa ilmestyvän printin lisäksi toimitus oli ryhtymässä tekemään tiheästi päivittyvää verkkolehteä.

”Lähdimme digitekemiseen takamatkalta. Ensin laitoimme tekniikan kuntoon, sitten muutettiin tekemisen tapa”, Keskinen kertoo.

Pandemia korosti muutoksen tärkeyttä. Kerran viikossa ilmestyvä printti olisi ollut auttamattoman hidas epidemian paikalliseen seuraamiseen, Keskinen sanoo.

”Kaikki halusivat tietää, mitä juuri tänään tapahtuu koronarintamalla, eivät lukea siitä koostetta viikon päästä.”

JOURNALISTI KÄVI LÄPI 96:n tukea saaneen mediayhtiön selvitykset koronatuen käytöstä. Näiden lisäksi tukea sai HSS Media, joka ei ollut vielä toimitannut selvitystään Traficomille.

Yhteensä journalismin koronatukea myönnettiin 7,5 miljoonaa euroa. Mediayritys saattoi hakea sitä tiedotusvälineelle, jonka mainosmyynti oli laskenut 30 prosenttia. Tukea maksettiin 177 tiedotusvälineelle.

Suuri osa yhtiöiden selvityksistä on hyvin niukkoja. Koronatuet myöntänyt Traficom vaati tukien käytöstä vapaamuotoista selvitystä. Vähimmillään siitä tuli käydä ilmi journalistista työtä tehneiden henkilöiden kokonaismäärä, yhteenlasketut pal-
kat ja maksetut freelancepalkkiot sekä se, millä tavoin tuki jaettiin yhtiön eri julkaisujen välillä.

”Kaikki halusivat tietää, mitä juuri tänään tapahtuu koronarintamalla, eivät lukea siitä koostetta viikon päästä.”

Heli Keskinen, *Kangasalan Sanomien* päätoimittaja ja toimitusjohtaja

Pääosa yrityksistä on toimitannut vain nämä tiedot. Selvitysten perusteella ei siis voi arvioida esimerkiksi paljonko mediatuesta meni vakiväen palkkoihin tai freelancereille tai kuinka moni journalisti työllistyi tuen ansiosta.

Alan yhtiöiden edunvalvoja Medialiitto arvioi vuosikertomuksessaan, että lehtiä ja kirjoja kustantavien yritysten henkilöstön määrä kasvoi viime vuonna noin sadalla.

Tuen hyötyjen arvioimista vaikeuttaa myös se, että Traficom on salannut *Journalistille* toimitamiensa selvitysten tietoja. Traficomin juristi **Kalle Tuominen** perustelee tietojen salausta sillä, että yhtiöiden selvitykset sisältävät liikesalaisuuksia.

Osa yrityksistä on myös pyytänyt salaamaan muita suuremman osan tiedoistaan liikesalaisuuksina. Muutama yritys on kuitenkin avannut tukien käyttöä myös tarkemmin.

385 600 EUROA TUKEA saanut, *Iltalehtiä* kustantava Alma Media Suomi Oy kehitti rahoilla digijournalismia. Yhtiö kertoo *Iltalehden* käyttäneen tuen maksullisen *IL Plus* -digipalvelun kehittämiseen. Sen mukaan palvelun hyvä vastaanotto vaikutti siihen, että lehti ei joutunut vähentämään toimintuksellista työvoimaa. Sen sijaan *Iltalehti* on viime vuonna rekrytoinut useita journalisteja.

”*Iltalehden* saaman tuen ansiosta maksullinen digitaalinen palvelu saatiin julki

Yksittäiset, toistuvatkin virheet eivät vastaansanomattomasti kerro, että media olisi mätä ja journalistit huonoja. Silti moni myös mediaa tai viestintää työkseen tekevä nostaa virheet tikun nokkaan ja väittää, että niin on.

Journalistin toimittaja Marja Honkonen 31. maaliskuuta. Lue lisää: **Journalisti.fi**

EU-maat keskeyttivät Venäjän valtion omistamien kanavien jakelun. Sensuuripäätös on huono, vaikka disinformaatiota pitää vastustaa, kirjoittaa Maria Pettersson. Lue lisää: **Journalisti.fi**

nopeammin ja siihen kyettiin allokoimaan enemmän toimituksellista henkilökuntaa”, Alma Media Suomen selvityksessä kerrotaan.

Selvityksestä on salattu tarkemmat tiedot tuen käytöstä sekä siitä, kuinka monta työntekijää lehti on rekrytoinut.

Yksittäisistä yhtiöistä eniten tukea, 714 400 euroa sai Kaleva Media. Yhtiö kertoo, että se palkkasi tukea hyödyntäen muun muassa monimediatoimittajia, datajournalistin, striimaajan ja digivisualistin.

Kaleva kohdensi tukea myös freelancepalkkioihin alueille, missä sen lehdillä ei ole omia toimittajia.

”Tällä tavoin pyritään vaikuttamaan siihen, ettei Pohjois-Suomeen muodostuisi ’uutiserämaita’.”

MONI MEDIA-ALAN YRITYS kertoo välttäneensä koronatuon myötä työntekijöiden lomautukset tai sen, että freelancereilta olisi ostettu aiempaa vähemmän juttuja tai kuvia.

Esimerkiksi Karjalainen oy kertoo, että yhtiöön vuodelle 2021 jo sovitut lomautukset peruttiin. Lisäksi *Karjalaiseen* voitiin palkata suunniteltua enemmän kesätyöntekijöitä, joista osan työsuhteita jatkettiin vuoden loppuun.

Journalistiliiton tietojen mukaan yt-neuvotte-luja kävi vuonna 2021 viisi tukea saanutta yritystä: Etelä-Suomen Media, Kaakon Viestintä, Kaleva, KSF Media ja Fokus Media. Näistä Etelä-Suomen Media, Kaakon Viestintä ja Kaleva myös irtisanoivat työntekijöitä.

Moni yritys mainitsee selvityksessään, että koronatuon turvin lomautuksia ei tarvinnut edes miettiä. Sen avulla on myös paikattu sairaus- ja karanteenipoissaoloja.

”Olemme pystyneet pitämään uutiskoneen käynnissä haastavana korona-aikana ilman katkoksia, vaikka väkeä on ollut lähes koko ajan joko sairaana, altistuneena tai karanteenissa”, MTV:n vastaava päätoimittaja **Tomi Einonen** toteaa yhtiön selvityksessä.

HALLITUS PÄÄTTI JOURNALISMIN koronatuesta syysylä 2020. Samassa yhteydessä käytiin keskustelua pysyvistä mediatuesta, jota liikenne- ja viestintäministeriö yhä valmistelee.

Heli Keskinen mukaan *Kangasalan Sanomien* digilevikki kasvaa ja yhtiö on vakavarainen.

”Meillä ei ole hätää, mutta kuka sitä tietää, mikä tilanne on 10–20 vuoden päästä”, Keskinen sanoo.

Siksi hän pitäisi pysyvää mediatukea tärkeänä

etenkin harvaan asutun Suomen paikallislehdille.

”Tässä hetkessä ollaan aika hirveässä tilanteessa. Paperin hinta on noussut älyttömästi. Samaan aikaan posti nostaa koko ajan jakelun hintoja”, hän sanoo.

”On iso riski, että jää alueita, joilla ei ole omaa riippumatonta uutisväyläänsä.” ●

Näin koronatuki auttoi mediaa

- ”Mediatuki mahdollisti normaalin toimituksellisen perustyön rinnalla ilmestymispaikkakuntiemme Euran ja Säkylän tarkan koronatilanneseuran jatkuvana myös iltaisin ja viikonloppuisin.”

Alasatakunta, Pyhäjärvisuudun Paikallislehti oy, 40 400 euroa

- ”Osa-aikaisen työntekijän viikkotyöaika korotettiin 50 prosentista 70 prosenttiin. Lisäksi koko henkilökunnalle tarjottiin vuodesta 2020 poiketen kulttuuri- ja liikuntaetu.”

Ylioppilaslehti, Ylioppilaslehden Kustannus oy, 20 800 euroa

- ”Tuilla on ollut suuri merkitys siinä, että pystyimme ottamaan tarvittavan loikan digitaalisuuteen. Tekemillämme investoinneilla varmistamme toimintamme jatkuvuuden ja turvallisen henkilöstöpolitiikan pidemmälläkin aikavälillä.”

Hevosurheilu, Suomen Hevosurheilu-lehti oy, 105 900 euroa

Esimerkit ovat otteita yhtiöiden tekemistä selvityksistä Traficomille. Niitä on luettavuuden vuoksi muokattu ja tiivistetty.

HANNE AHO HAKEE JATKOA PUHEENJOHTAJANA

Hanne Aho haluaa jatkaa kolmannen kauden Journalistiliiton puheenjohtajana. Helsingin Seudun Journalistit päätti esittää Ahoa tehtävään 23. maaliskuuta pidetyssä vuosikokouksessaan.

”Olen otettu luottamuksesta ja ylpeä Journalistiliitosta”, Hanne Aho sanoi *Journalistin* haastattelussa HS:n kokouksen jälkeen.

”Viime viikot ja koko korona-aika ovat osoittaneet harvinaisen selvästi, miten tärkeää työtä journalistit tekevät. Meidän tehtävämme on tukea kaikkien median ammatilaisten työtä ja turvata reilut työehdot.”

Puheenjohtajaksi ei ole toistaiseksi ilmoittautunut muita ehdokkaita.

Puheenjohtajan valitsee Journalistiliiton uusi valtuusto, jonka ensimmäinen, kolmi-päiväinen kokous pidetään marras-joulukuun vaihteessa.

Marja Honkonen

LIITOLLA EDESSÄ VIELÄ NELJÄT TES-NEUVOTTELUT

Journalistiliiton työehtosopimusten neuvottelukierros on edennyt yli puolivälin. Joulukuussa käynnistyneen kierroksen aikana on neuvoteltu viisi sopimusta. Edessä ovat vielä lehdistön, kustannustoimittajien, av-kääntäjien ja Sanoman radioiden sopimusneuvottelut.

Noin 3000 lehdistön työntekijän uusista työehdoista aletaan neuvotella huhtikuun lopulla. Vanha sopimus umpeutuu 31. toukokuuta.

”Neuvotteluja kohti mennessä seuraamme, mitä muualla työmarkkinoilla tapahtuu: millaisia palkankorotuksia sovitaan ja miten inflaatio kehittyy”, liiton edunvalvonta-johtaja **Petri Savolainen** sanoo.

Manu Marttinen

OIKAISU

Toisin kuin *Journalistin* 3/2022 pääkirjoituksessa väitettiin, Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta, ei 24. maaliskuuta.

MEDIKUNNAN JÄSENMÄÄRÄ JATKOI KASVUAAN

Työosuuskunta Mediakuntaan liittyi viime vuonna 26 uutta jäsentä. Vuoden lopulla Mediakunnan jäsenmäärä nousi 280:een.

Mediakunta jatkoi Journalistiliitolta perustamisvuonna 2017 saamansa pääomalainan takaisinmaksua. Tilikauden tulos oli viime vuonna noin 11 000

euroa.

Toiminnanjohtaja **Hanna Kokkonen** on tyytyväinen tulokseen ja jäsenmäärän kehitykseen.

”Joka vuosi jäseniä on tullut lisää ja liikevaihto on kasvanut, vaikka on eletty korona-aikaa. Se on mielestäni näissä olosuhteissa hyvin”, Kokkonen sanoo.

Viime vuonna Mediakunta keskittyi perustoimintojensa turvaamiseen. Koronan takia esimerkiksi jäsentapaamisia ei järjestetty ja esittelytilaisuudet järjestettiin pääosin etäyhteyksin.

Manu Marttinen

Pääkirjoituksissa Suomi-neito odottaa innokkaasti unelmien poikamiestään, Natoa

KUVA: MEERI UTTI

Presidentti **Sauli Niinistö** sai tiedotusvälineiden kuukauden kestäneen sinnikkään kyselyn jälkeen puristettua itsensä Nato-kannan 26. maaliskuuta.

”Nato-jäsenyys olisi Suomelle riittävin turva”, Niinistö muotoili Ylen *Ykkösaamussa* kieli keskellä suuta. Ukrainan sodan paineessa presidentti on korostanut, että kysymys Natosta on monimutkainen. Päätös on poliittinen ja vaikea, ja kun päätös on tehty, myös erimielisten pitää pysyä elämään sen kanssa.

Samaan aikaan media on prässännyt kansanedustajia ja vaatinut yksinkertaista vastausta monimutkaiseen kysymykseen.

Journalistin tekemän kyselyn mukaan suomalaiset tiedotusvälineet suhtautuivat juuri ennen sotaa Natoon varovaisen myönteisesti. Sodan puhjettua varovaisuudesta ei ollut jäljellä mitään.

Pääkirjoituksissa ja näkökulmissa Nato näytetty demokraattisten valtioiden arvoyhteisönä. Unelmien poikamiehenä, jonka vastausta Suomi-neito odottaa ruusua käsissään puristaen.

Uutisvirrassa Nato-jäsenyys on lähinnä tekninen prosessi. Onko Nato-ikkuna auki, kiinni vai raolleen? Kuka ikkunan voi avata, kuka sulkea? Kuinka moni kansanedustaja ikkunasta jo kurkistelee? Kenen saatanan tunarin syytä on, että emme ole vielä kavunneet ikkunasta sisään?

Jos Nato-kysymyksestä haluaa lukea normaalin kriittistä journalismia, sellaista ei juuri löydy. Piristävää poikkeus on esimerkiksi *Hufvudstadsbladetin* kulttuuritoimituksen päällikkö **Fredrik Sonck**, joka tuuletti ilmaa näkökulmakirjoituksellaan maaliskuun lopussa. Sonckin mukaan Nato voi olla tässä tilanteessa pragmaattinen vaihtoehto, mutta lässyttäminen demokraattisesta, läntisestä arvoyhteisöstä olisi syytä lopettaa.

Sonck on oikeassa. Nato ei ole herttainen ompeluseura, jossa jutellaan mukavia ihmisoi-

keuksista iltateen lomassa. Nato-maiden johdossa on ollut ja tulee aina olemaan helvetin pahoja ukkoja, joilla on käytössään massiivinen väkivaltakoneisto.

Mikä on pienen maan vaikutusvalta liittoumassa, jonka tärkeimmät suurvallat USA ja Turkki pommittavat myös siviilikohteita? Miten USA:n sisäinen hajaannus vaikuttaa Nato-maihin?

Miten kotiin sinkkiarkussa palaaviin nuorukaisiin suhtauduttiin pullantuoksuissa Tanskassa, joka lähetti sotilaita Nato-joukoissa Afganistaniin?

Tuodaanko Suomeen joukkotukhoaseita ja jos tuodaan, kysytäänkö meiltä siihen lupaa?

Kuinka paljon Suomi luovuttaa valtaa neuvotteluhuoneisiin, joihin tiedotusvälineillä ei sotilasalaisuuksien vuoksi ole pääsyä? Onko realismia olettaa, että Suomi voi kieltäytyä hämmäisistään Nato-operaatioista ilman, että **Karita Mattilan** julisteesta tehdään Washingtonissa tikkataulu?

Tiedotusvälineissä tunnutaan odottavan, että joku jossakin ottaa kriittisen keskustelun hoidakseen. On Naton vastustajien vuoro perustella kantansa, totesi *Ilkka-Pohjalaisen* päätoimittaja **Markku Mantila** *Journalistin* kyselyssä.

Se on erikoinen vaatimus. Nato ei ole mielipidekysymys, eikä se tyhjene aiheena yksinkertaiseen valintaan lähteä mukaan tai jäädä ulos.

Median keskeinen tehtävä on tarjota kansalaisille riittävästi varmistettua tietoa ja luotettavia, journalistisesti raamitettuja tulkintoja ennen kansallisen tason päätöksiä.

Kaikki muut vaihtoehdot ovat huonoja ja vahvistavat Suomen maabrändiä itäisenä valtiona, jossa on kiva fanimedia. Tervetuloa Suomeen, tehkää täällä mitä haluatte!

Tätä viestiä vahvistaa yksi erityisen ikävä fakta: Suomi on jo nyt omalaatuinen länsimaa. Täällä kolme toimittajaa odottaa maanpetostuomiota tehtyään ihan normaalia journalismia armeijasta. ●

Mikko Ilkko, 43

- Puolustusvoimien julkaiseman *Ruotuväki*-lehden vastaava päätoimittaja vuodesta 2006.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta, pääaine kansainvälinen politiikka.
- Työskennellyt aiemmin toimittajana muun muassa *Raahelaisessa*, *Raahen Seudussa* ja *Mikrobitissä* sekä eri tehtävissä ulkoministeriössä.
- Aikakauslehtien Päätoimittajayhdistyksen puheenjohtaja 2018–
- Eurooppalaisten sotilaslehtien liiton varapuheenjohtaja 2015–
- Viestintä- ja kehityssäätiön (Vikes) hallituksen jäsen 2019–
- Harrastukset: tennis, työmatkapyöräily, avantouinti, kuntoilu ja penkkiurheilu.
- Sotilasarvoltaan reservin kapteeni.

Päätoimittaja Mikko Ilkon toimituskunta vaihtuu määräajoin. Nyt hänen alaisuudessaan työskentelevät kaartinjääkäri Onni Pörhölä, alikersantti Anna Klutas, alikersantti Soili Kalliokoski ja kaartinjääkäri Miikka Kestikievä.

Jaksat joka vuosi innostua "eka päivä intissä" -repparista, Mikko Ilkko

Päätoimittaja Mikko Ilkon mukaan Ruotuväen toimittajat voisivat tehdä virka-apuna töitä talousvaikeuksista kärsiville toimituksille.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Olet Ruotuväen päätoimittaja. Haluaisit, että tittelisi olisi Ruotuväen ylipääällikkö.

Kyllä. Päätoimittaja ei kuulosta yhtä juhlalliselta kuin ylipääällikkö.

Valtion leipä on niin pitkä ja maukas, että et ole malttanut vaihtaa hommia 15 vuoteen.

Ehkä tämä enemmän tuntuu pettuleivältä kuin vehnä-leivältä, mutta olen viihtynyt hyvin. Olen jo nyt Ruotuväen historian pitkäaikaisin päätoimittaja ja teen ennätyksen, jota on vaikea rikkoa, koska eläkepäiviini on vielä yli parikymmentä vuotta.

Jos kenraali tulee toimitukseen narisemaan Ruotuväen kirjoittelusta, vastaat hänelle, että "mikäs mies te luulette olevanne"?

Olisin aika hyvällä tuulella, jos vastaisin tuolla tavalla. Otan mielellään vastaan palautetta ja keskustelen lehden linjasta. Jos keskustelun jälkeen linjani ei miellytä, kannattaa ottaa yhteyttä kustantajaan.

Jos puolustusvoimien henkilökunta ryyppää ja törtöttölee, Ruotuväki uutisoi touhuista vain siteeraamalla muuta mediaa.

Voimme olla kriittisiä puolustusvoimia kohtaan, mutta kohuaiheita ja -uutisia me emme käsittele. Se on päivittäin ilmestyvien lehtien tehtävä. Kustantaja ei ole kieltänyt meitä tekemästä sellaisia juttuja, mutta me teemme linjamme mukaisesti kriittisiä juttuja asiapohjalta – rakentavasti, ei repivästi.

Ruotuväki ei ole julkaissut uutisia salaisten asiakirjojen päätymisestä HS:lle. Sinä olisit julkaissut, mutta ylempää tuli käsky, ettei asiasta kirjoiteta.

Olen odottanut, että korkeammalta taholta tulisi käsky tai yhteydenotto, mutta kirkossakäyntikään ei ole auttanut. Pohdimme kyllä HS-tapausta, mutta sitä oli puitu niin paljon jo muualla, ettei meillä ollut siihen mitään lisättävää. Se on muutenkin toimittajakunnassa asiaa suuremmaksi kasvanut juttu.

Odotat innolla, että Suomi liittyisi Natoon, koska silloin pääsisit lähempään yhteistyöhön eri maiden sotilaslehtien kanssa.

Olemme epäpoliittinen lehti, ja Nato-jäsenyys on poliittinen kysymys, joten en kerro omaa Nato-kantaani julkisesti. Meillä on paljon yhteistyötä eurooppalaisten sotilaslehtien kanssa ja kieltämättä tunnemme itsemme niissä piireissä joskus ulkopuoliksi yhdessä ruotsalaisten ja itävaltalaisien kanssa.

Alaisesi vaihtuvat 3–6 kuukauden välein. Jaksat vuodesta toiseen innostua "eka päivä intissä" -reppari-ideasta.

Kyllä. Ydinbisnestämme on tehdä tämän tyyppisiä juttuja: kertoa, millaista armeijassa on. Totta kai tietyt jutut toistuvat, mutta jokainen saapumiserä tekee jutut omalla tavallaan, ja jaksan aina innostua keksimään niihin uusia näkökulmia.

Ruotuväen toimittajat voisivat tehdä virka-apuna töitä talousvaikeuksista kärsiville toimituksille.

Varusmiehiä pyydetään milloin mihinkin, mutta tähän olisi oikeasti hyvä idea. Toimittajien lisäksi meillä puolustusvoimissa olisi myös logistiikkaosaamista, joten voisimme auttaa printin jakelussa, ja insinöörimme voisivat auttaa lakkautetun paperitehtaan käynnistämässä.

Olet vankkumaton printin puolustaja, koska paperilehti pysyy toimintakykyisenä myös kriisiolosuhteissa.

Kyllä. Uskon, että Ruotuväki on viimeinen printtilehti, joka Suomessa ilmestyy. Meillä on rauhanajalta jo vähän tuntumaa siitä, miten herkkä verkko on info- ja kybervaikuttamiselle. Printti on tärkeä kanava tavoittaa kaikki osapuolet myös kriisitilanteissa.

Sinun toimituksessasi toimittajat huutavat aina "huomio", kun päätoimittaja astuu huoneeseen.

Totta kai. Vanhin paikallaolija tekee minulle ilmoituksen, mutta vain juhlapäivinä minulle pitää soittaa fanfaaria.

Ruotuväen pikkujouluissa lauletaan sotilasmarsseja ja katsotaan Tuntematonta sotilasta.

Kyllä. Juhliin kuuluu myös kuviomarssi joulukuusen ympäri. Loppuillasta voimme vähän keventää ja visaila yleisestä palvelusohjesäännöstä. ●

Tällaisia töitä tekevät grippi, best boy ja gafferi

Elokuva- ja tv-alan ammattinimikkeiden kirjo on valtava. Tuotantopäällikkö ja tuottaja Katri Saukonpää kertoo, millaisia töitä niiden takana tehdään.

Marja Honkonen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

KEHITTELY JA ESITUOTANTO

Tuottaja

Tuottaja vastaa koko tuotannosta: etsii ja kehittää hankkeen, palkkaa käsikirjoittajan, ohjaajan ja näyttelijät sekä järjestää rahoituksen. Tuottajan vastuuta voidaan jakaa. Esimerkiksi linjat tuottaja eli "line producer" vastaa elokuvan budjetin hallinnosta sekä monista käytännön tehtävistä. "Executive producer" hankkii rahoitusta ja vastaa tuotannon laadusta.

Tuotantopäällikkö & tuotantokoordinaattori

Tuottaja nimittää tuotantopäällikön, joka valvoo tuotannon etenemistä. Hän esimerkiksi aikatauluttaa tuotannon. Tuotantopäällikön tärkein apu on tuotantokoordinaattori, joka esimerkiksi huolehtii matka- ja majoitusjärjestelyistä. Tuotantopäällikön ja tuotantokoordinaattorin apuna voivat olla myös tuotantosihteeri ja tuotantoassistentti eli "runner".

Location scout/kuvauspaikkajärjestäjä

Kuvauspaikkajärjestäjä etsii studioiden ulkopuoliset kuvauspaikat ja hoitaa niihin liittyvät käytännön järjestelyt, kuten vuokraukset, luvat, sopimukset ja vakuutukset.

"Ennakkotuotantovaiheessa kuvauspaikkoja etsivää henkilöä kutsutaan 'location scoutiksi'. Kun kuvauspaikat on valittu, asioiden järjestämisestä itse kuvauksissa vastaa kuvauspaikkajärjestäjä. He muodostavat järjestösyösiön työparin. Scoutti etsii kuvauspaikan ja järjestäjä järjestää kuvausryhmän tarvitsemat resurssit kuvauspaikalle."

Heitäkin tarvitaan esituotannossa:

Ohjaaja, apulaisohjaajat, käsikirjoittaja, dramaturgi, roolittaja, pukusuunnittelija, puvustaja, rekvisitööri eli "prop master", maskeeraus-suunnittelija, monikamera-ohjaaja, lavastaja eli "set designer", apulais-lavastaja, tekninen tuottaja, apulaisjärjestäjä.

"Elokuva- ja tv-alan työ on kaiken nielevää, vaikka sen ei tarvitsisi olla sellaista. Tämä on intohimoala. Ammatista täytyy pitää aika paljon, jotta siihen löytää oman tapansa saada elanto. Palkathan meillä ovat ihan hyvät, mutta se ei auta, jos on töissä 12 tuntia päivässä."

-Katri Saukonpää, tuotantopäällikkö ja tuottaja

Valaisijat eli gaffer & best boy

Gaffer on tuotannon päävalaisija. Hän vastaa elokuvan valaisemisesta ja sen suunnittelusta yhdessä kuvaajan kanssa.

Best boy on kokenut valoteknikko. Hänen vastuullaan voi olla esimerkiksi kalustosta huolehtiminen. Valoteknikkoja voi olla tuotannossa myös useampia.

Elokuvaaja

Elokuvaaja eli kuvaaja vastaa taiteellisesta kuvauksesta ja kuvasuunnittelusta. Tv-vihteessä kuvaustyötä johtaa usein pääkuvaaja ja siellä kuvaajat operoivat kameraa. He myös valaisevat kuvaustilanteet itse.

Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET ry

- Perustettu 1969, liittyi osaksi Journalistiliittoa marraskuussa 2021. Aiemmin yhdistys oli Teatteri- ja mediatyöntekijät ry:n jäsen.
- Setin jäseniin kuuluu muun muassa kuvaaja, äänittäjä, leikkaaja ja kuvaussihteereitä. Heitä on Journalistiliitossa tällä hetkellä yli 300. Suurin osa settiläisistä on freelancereita.

Setin puheenjohtaja on Matleena Kuusela. Hän työskentelee valaisijana.

Katri Saukonpää toimii Setin varapuheenjohtajana. Hän työskentelee tuotantopäällikkönä ja tuottajana.

TUOTANTO JA KUVAUKSET

Äänisuunnittelija

Elokuvan ääniryhmään kuuluu yleensä neljä työntekijää: äänisuunnittelija, äänittäjä, puomittaja ja ääniassistentti. He vastaavat muun muassa tarvittavasta kalustosta, suunnittelevat ja toteuttavat mikitykset ja muuttavat niitä tarvittaessa olosuhteiden mukaan. Mikrofonipuomia hoitavaa työntekijää kutsutaan puomittajaksi. Ääniassistentin tehtäviin voi kuulua esimerkiksi nappimikrofonien laitto näyttelijöille.

Ensimmäinen kamera-assistentti

Ensimmäinen kamera-assistentti vastaa siitä, että kamerakalusto on suunniteltu ja toimii oikein. Yksi hänen tehtävistään on skarpata eli pitää kuva terävänä esimerkiksi näyttelijöiden ja kameran liikkuessa. Siksi häntä on kutsuttu myös "skarppaajaksi" eli "focus pulleriksi".

Grip

Gripin vastuulla on suunnitella ja toteuttaa kameran erilaiset ajot. Hän esimerkiksi vastaa kameran kiinnittämisestä "kraanaan" eli nosturiin ja rakentaa radan "dolly" eli kamera-ajoon tarkoitettua laitetta varten. Hän vastaa kaikesta kamera-teknisestä suunnittelusta, rakentamisesta ja turvallisuudesta.

Heitäkin tarvitaan tuotannossa:

Kuvaussihteeri, maskeeraaja, maskeeraus-assistentti, maskeeraussuunnittelija, kampaaja, intiimikohtausten läheisyyden koreografi, näyttelijät, stuntit, still-kuvaaja, säveltäjä.

Ja käy!

"Tuotannossa tärkeitä ovat myös lavastus-, puvustus- ja maskeerausosastot. Maskeeraus ei nauti vielääkään fiktion puolella samanlaista arvostusta kuin muut tehtävät. Se näkyy muun muassa siinä, etteivät maskeeraajat saa Kopiosto-korvauksia, vaikka esimerkiksi ohjaajat, käsikirjoittajat, pukusuunnittelijat, lavastajat, kuvaajat ja äänisuunnittelijat saavat. Ongelma koskee myös valaisijoita."

JÄLKITUOTANTO

Leikkaaja ja äänisuunnittelija

Leikkaaja ja äänisuunnittelija kuuluvat elokuvan ja fiktion tekemisen ydinryhmään. Leikkaaja leikkaa kuvatun ja äänitetyn materiaalin yhdeksi kokonaisuudeksi ja vastaa omalta osaltaan tarinan taiteellisesta kokonaisuudesta. Äänisuunnittelija suunnittelee äänimaailman ja lisää kokonaisuuteen myös musiikin ja äänitehosteet. Äänen käsittelee äänileikkaaja.

"Foley-artist"

Foley-äänillä tarkoitetaan elokuvan tapahtumiin kuuluvia äänitehosteita, kuten askelääniä tai vaatteiden kahinaa. Osa äänisuunnittelijoista tekee foley ja efektit itse.

"Jälkituotannossa on suuri joukko digitaalisen materiaalinhallinnan ammattilaisia, joiden työ ei näy suurelle yleisölle. He siirtävät sekä synkkaavat kuvattua materiaalia, jotta se on ylipäätään leikattavissa."

Heitäkin tarvitaan jälkituotannossa:

Jälkituotantokordinaattori, loggaaja, kompositoija, värimäärittelijä, graafikko, äänimiksaaja, erikoisytehosteiden suunnittelijat, tekstitysten tekijä.

SOTA UKRAINASSA

Venäjältä paenneet toimittajat kertovat työstään sotasensuurin puristuksessa. "Venäjällä oli tunkkaista hengittää jo kauan ennen hyökkäystä Ukrainaan", sanoo Viktoria Ivleva. ➔

Maarit Uber, teksti • Ignatius Ivlev-Yorke, Reinis Hofmanis ja Marian Kushnir, kuvat

Horisonttiin, Pyhän Sofian katedraalin oikealle puolelle, muodostuu tumma savupilvi. Se saattaa olla peräisin räjähdyksestä. Venäläinen kuvajournalisti **Viktoria Ivleva** esittelee kasvavaa savupatsasta videopuhelun välityksellä. Vastaavia savumuodostelmia on näkynyt maaliskuun aikana toistuvasti kiovalaisen kerrostaloasunnon isoista ikkunoista.

”Samanlainen savupatsas saattaa nousta huomena tai ylihuomenna oman asuintaloni vierestä”, Ivleva sanoo.

Venäjällä ja ulkomailla valokuvistaan palkittu Ivleva ymmärsi pian Venäjän hyökättyä Ukrainaan haluavansa olla mieluummin Ukrainassa kuin Venäjällä.

Ivleva tekee Kioassa vapaaehtoistyötä täysi-ikäisen poikansa kanssa. He auttavat sodan uhreja esimerkiksi hankkimalla apteekkeista lääkkeitä ja jakamalla niitä ilmaiseksi sekä auttamalla kadonneiden omaisten etsimisessä. Ivleva vei jo keväällä 2014 apua Ukrainan sota-alueen siviileille.

Haastattelupäivänä Kioassa on päällä ulkonaliikkumiskielto, ja äitinsä tavoin kameran käytön hallitseva **Ignatius Ivlev-Yorke** kuvaa Ivlevan tätä juttua varten heidän yhteisessä asunnossaan.

Ivleva oleskelee Kioassa ilman toimittaja-akkreditointia. Hän toivoo, että akkreditointi järjestyy, vaikka tällä hetkellä sen saaminen on Venäjän kansalaiselle vaikeaa.

”Ukraina on maa, jossa mikään ei aluksi vaikuta onnistuvan, mutta loppujen lopuksi onnistuukin ja nopeasti.”

Ivlevalla on Venäjän kansalaisena oikeus oleskella Ukrainassa kolme kuukautta ilman erityisiä lupia. Hän ei tällä hetkellä suunnittele tulevaisuuttaan muutamaa päivää pidemmälle. Sotaan joutuneessa maassa on mahdotonta tietää, mitä on edessä viikon tai kuukauden kuluttua.

Venäjän kansalainen herättää Venäjän hyökkäykseltä puolustautuvassa Kioassa helposti epäilyksiä. Metroon pyrkiviltä tarkastetaan paperit heti sisäänkäynnillä. Myös autolla liikkuminen on vaikeaa, koska autot tutkitaan erityisellä huolella. Ivlevan käyttämä taksi on pysäytetty monta kertaa. Viranomaisia yleensä kiinnostaa, milloin Venäjän kansalainen on saapunut maahan, millä asialla ja kenen luo. Ivleva kertoo aina avoimesti olevansa toimittaja.

Ivleva korostaa, että kaikki ukrainalaisviranomaiset ovat suhtautuneet häneen ystävällisesti ja kohteliaasti sodasta huolimatta. Tarkastukset liikennevälineissä vievät kuitenkin paljon aikaa, ja siksi Ivleva onkin alkanut liikkua jalan aina kun mahdollista.

IVLEVA TUNNETAAN PARHAITEN Nobel-palkitun *Novaja Gazeta* -lehden pitkäaikaisena avustajana. Hän ehti toimittaa lehteen ainoastaan yhden jutun Kiovasta ennen kuin tiet lehden kanssa erkanivat.

Välikirjikko johtui siitä, että *Novaja Gazeta* oli alkanut sensuroida julkaisemiaan juttuja ja Ivleva uskaltanut penäämään syytä moiselle toiminnalle. Hänelle ilmoitettiin yhteistyön välittömästä päättämisestä vähemmän imartelevin sanakääntein.

Sensuurista tyrmistynyt Ivleva on julkaissut Facebookissa alkuperäisen tekstin siihen tehtyine sensuurin vaatimine korjauksineen ja laittanut viereen linkin *Novaja Gazetan* julkaisemaan tekstiin. Ivlevan tekstistä poistettiin kokonaisia lauseita tai ne korvattiin ympäröivillä. Esimerkiksi sanaa ”sota” ei saanut käyttää.

On yleisesti tiedossa, että *Novaja Gazeta* on toiminut Venäjällä vapaiden ajatusten ”tuuletusluukkuna” ja luonut vaikutelmaa todellisesta sananvapaudesta. Ivlevan ja monen muun lehteä läheltä jo kauan seuranneen mielestä lehti ei ole ollut missään vaiheessa täysin riippumaton.

Novaja Gazetan tarina sai uuden käänteen maaliskuun viimeisellä viikolla, kun lehti ilmoitti keskeyttävänsä julkaisutoimintansa Ukrainan ”erityisoperaation” vuoksi. Lehden toimitus kertoi lehden saaneen jo kaksi varoitusta mediaa valvovalta Roskomnadzorilta. Itsesensuuri ei siis riittänyt viranomaisille.

Roskomnadzor-virasto on vaientanut myös yhteiskunnallisen radioasema Ekho Moskvyn ja viimeisen riippumattoman tv-kanavan Dozhdin vain vajaa viikko Venäjän hyökkäyksen jälkeen. Se vetosi päätöksessään ”valheellisen tiedon” levittämiseen sodasta.

Roskomnadzor on kieltänyt sanojen ”hyökkäys”, ”invaasio” ja ”sodanjulistus” käytön sotatiedotuslaitoksissa. Venäjän valtamedia onkin pakotettu puhumaan esimerkiksi ”erikoisoperaatiosta”, ”sotilasoperaatiosta” tai ”sotilaallisista toimista Ukrainassa” käsitellessään Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa. Roskomnadzorin mukaan sotatiedotuslaitoksissa saa käyttää ainoastaan virallisia venäläislähteitä.

Venäläistoimittajien on pakko seurata tarkkaan Roskomnadzorin julkaisemia uusia rajoituksia, sillä sakot voivat olla kovia ja vankeusrangaistukset pitkiä.

Tietysti haluaisin palata muuttamaan Venäjää normaalimmaksi ja inhimillisemmäksi paikaksi.

Viktoria Ivleva, kuvajournalisti

KUVA: IGNATIUS IVLEV-YORKE

Venäläinen kuvajournalisti Viktoria Ivleva vetää asuntonsa ikkunoihin illan tullen paksut verhot, joista valo ei pääse läpi. "Kiova ei ole ainakaan toistaiseksi Mariupol eikä Harkov", Ivleva sanoo. Hän kokee ainakin vielä olevansa turvassa Kiovassa.

Venäjän asevoimia koskevan "väärän" tiedon jakamisesta voi saada pahimmillaan toistakymmentä vuotta vankeutta. Riippumattoman tiedon välittäminen sodasta luokitellaan rikokseksi. Uusien medialakien rikkomisesta voidaan määrätä jopa kymmenien tuhansien eurojen sakkoja.

KOTIMAASTA JATKUVASTI KANTAUTUVAT huonot uutiset laskevat Ivlevan mielialaa. Eräs hänen kollegansa pidätettiin vastikään Venäjällä, koska tämä oli jakanut Ivlevan Mariupolin piirityksestä kertoneen Facebook-päivityksen. Kollegaa saattaa odottaa uusien lakien perusteella usean vuoden vankeusrangaistus "asevoimiin liittyvän virheellisen tiedon levittämisestä". Ivleva on huolissaan kollegastaan, joka ei hänen mukaansa selviäisi venäläi-

sistä vankilaoloista ja jonka vanha äiti tarvitsisi jatkosakin hoitajaa.

Ivlevaa itseään vastaan ei ole nostettu syytettä kollegan vaikeuksiin saattaneesta Facebook-postauksesta. Esimerkki osoittaa, että Venäjän oikeusjärjestelmä toimii valikoiden. Rangaistavien mielivaltainen valitseminen on johtanut siihen, että lähes kaikki toimittajat ovat enemmän tai vähemmän peloissaan. Pelkoa lisää se, että kukaan ei vielä tiedä, miten uusia lakeja pidemmän päälle sovelletaan.

Pelokkaiden mediatyöläisten joukko on massiivinen, sillä uudet medialait koskettavat harvinaisen suurta määrää venäläisiä toimijoita. Ivleva kirjoittaa ja julkaisee kuviaan tällä hetkellä lähinnä Facebookissa, jossa hänellä on kymmeniä tuhan-

Pietarista Latviaan muuttanut elokuvatoimittaja Anton Dolin korostaa, että nykyisenlaista suoraa ja avointa sensuuria ei ole nähty Venäjällä tätä ennen.

Älkää tuomitko liian ankarasti venäläisiä toimittajia, jotka eivät työskentele propagandamediassa. Meihin on kohdistunut jo vuosikausia kova paine.

Anton Dolin, elokuvatoimittaja

sia seuraajia. Moni muukin suosittu venäläinen media-vaikuttaja on tehnyt työtään paitsi Facebookissa, myös esimerkiksi Youtubessa tai Instagramissa tai pitänyt blogia. Viranomaiset luokittelevat heidät samaan kategoriaan toimittajien kanssa.

Venäjä on jo sulkenut Instagramin ja estänyt muun muassa Google News -uutispalvelun toiminnan. Youtuben vuoro saattaa tulla pian, sillä Roskomnadzor on ollut viime viikot jatkuvalla törmäyskurssilla Youtuben käytäntöjen kanssa. Asialla on merkitystä, sillä Youtubesta on muodostunut viime vuosina tärkeä riippumattoman tiedon kanava etenkin nuoremman polven venäläisille.

Ivleva on pelännyt viime vuodet joutuvansa vaikeuksiin venäläisviranomaisten kanssa, sillä hän ei sensuroi itseään. Hänet pidätettiin loppuvuodesta 2021 ihmisoikeusjärjestö Memorialin tueksi järjestetyssä mielenosoituksessa. Reilun minuutin kestäneestä seissomisesta mielenosoituspaikalla rapsahdivat tuhansien eurojen sakot.

Ivlevan mukaan Venäjällä oli tunkkaista hengittää jo kauan ennen hyökkäystä Ukrainaan.

Hän ei kuitenkaan halunnut jättää kotimaataan ennen helmikuuta. Elämä Venäjällä oli kaiken kaikkiaan kiinnostavaa ja häntä ympäröivät siellä ystävät, oma kieli ja kulttuuri.

Ivleva ei mieti Venäjälle paluuta ainakaan toistaiseksi. Hänellä on voimassa oleva kolmen vuoden viisumi EU-alueelle.

”Tietysti haluaisin palata muuttamaan Venäjää normaalimmaksi ja inhimillisemmäksi paikaksi. Toisaalta ymmärrän, että kyseessä on pitkä prosessi, eivätkä muutokset ehdi tapahtua elinaikanani”, hän sanoo.

Kotimaahan paluusta tekee nykytilanteessa vaikean myös se, että Ivleva on tukenut avoimesti ja julkisesti Ukrainaa vuodesta 2014 lähtien.

BARENTS OBSERVER -VERKKOUUTISLEHTI kirjoitti 8. maaliskuuta, että yli 150 toimittajaa on paennut Venäjältä muutaman päivän aikana. Pietarista Latviaan muuttanut elokuvatoimittaja **Anton Dolin** arvioi maaliskuun toiseksi viimeisellä viikolla määrän olevan jo yli kolmesataa. Dolin on Venäjällä tunnettu elokuvakriitikko.

Sotaa vastustava Dolin julkaisi pian Venäjän hyökkäyksen jälkeen Youtube-kanavallaan sodanvastaisen videon. Se on nykyisten sensuurilakien vastainen. Uusia lakeja ei periaatteessa saisi soveltaa takautuvasti, mutta Venäjällä saatetaan silti tehdä niin.

Huoli videosta sekä maan viimeisten riippumattomien viestintien sulkeminen saivat Dolinin lähtemään maasta.

Dolin perheineen saapui Latviaan turistiviisumeilla, sillä muun tyyppisiä viisumeja ei olisi ehtinyt saada. Matka taittui junalla, autolla ja lopulta kävellen rajan yli. Perhe saapui Riikaan samaa matkaa sikäläisille dokumenttielokuvafestivaaleille menossa olleen seurueen kanssa. Festivaaleille osallistuminen tarjosi keinon päästä pois Venäjältä ja jäädä Latviaan.

Dolinin mukaan kaikkien Venäjällä työskentelevien toimittajien työskentelyolosuhteet ovat muuttaneet radikaalisti viime viikkoina. Sotasensuuri kieltää sekä toimittajilta että sosiaalisessa mediassa kaikki ilmaukset, jotka eivät vastaa vallanpitäjien käskyjä. Dolin kuvailee käskyjä absurdeiksi.

”Venäläistoimittajien työn ehdot ovat nyt sel-

laiset, että teitpä mitä hyvänsä, sensuurin paine tuntuu tavalla tai toisella”, elokuvatoimittaja sanoo.

Elokuvista ja ylipäänsä kulttuurista kirjoittavat Dolinin kaltaiset toimittajat edustavat vallanpitäjien näkökulmasta pienempää uhkaa kuin yhteiskunnallisista asioista ja etenkin politiikasta raportoivat kollegat. Silti sensuuri koskettaa yhtä lailla kaikkia toimittajia erikoisalasta riippumatta.

Dolin toimi kauan Venäjän television pääkanavana tunnetun ykköskanavan elokuvakommentaattorina. Työt loppuivat, kun hän arvosteli riippumattomassa verkkomedia *Meduzassa* julkaistussa artikkelissaan erästä samaisen ykköskanavan rahoittamaa venäläiselokuvaa propagandaksi.

Dolin kirjoitti arviossaan, että elokuva oli suunnattu kaikkea vastarintaa ja kapinaa vastaan sekä tukemaan Venäjän nykyhallintoa.

Dolin sanoo, että hänen työtään on sensuroitu aiemminkin, muttei halua avata muita tapauksia.

Aiemmista sensuurikokemuksistaan huolimatta Dolin alleviivaa, että nykyisenlaista suoraa ja avointa sensuuria ei ole nähty Venäjällä tätä ennen. Aiemmin kyse oli hänen mukaansa pikemminkin yksityisesti annetuista ”suosituksista”.

IVLEVAN TAPAAN MYÖS DOLIN on osallistunut kotimaasaan useisiin mielenosoituksiin vuosien varrella. Hän on välttynyt pidätyksiltä, mutta moni ystävä on joutunut pidätetyksi.

Dolin muistuttaa, että toimittajien tekemisiä on jo aiemmin seurattu tarkasti ja heitä on tapettu Venäjällä. Alun perinkin rajalliset toimintamahdollisuudet ovat kaventuneet vuosi vuodelta.

Dolinin mukaan venäläisen journalismin tulevaisuus riippuu täysin Venäjän valtion ja käynnissä olevan sodan jatkosta. Dolinilla on suomalaiskollegoille pyyntö.

”Älkää tuomitko liian ankarasti venäläisiä toimittajia, jotka eivät työskentele propagandamediassa. Meihin on kohdistunut jo vuosikausia kova paine.”

Sota pakottaa Dolinin elämään päivän kerrallaan. Hän aikoo jatkaa yhteistyötä Riiassa toimitustaan pitävän *Meduzan* kanssa. *Meduza* on kielletty Venäjällä, mutta sitä voi seurata vpn-yhteyden avulla. Dolin etsii myös muita töitä elättääkseen vaimon, kaksi lasta ja koiran.

Dolin kaavailee palaavansa Venäjälle, jos nykyiset olosuhteet tai poliittinen tilanne muuttuu.

”En kuitenkaan suunnittele tulevaisuuttani kovin pitkälle eteenpäin, sillä kaikki riippuu pitkälti sodan kulusta.” ●

Ukrainalainen sotatoimittaja: Toimittajien työn rajoittaminen vaikeuttaa Ukrainan itärintamalta raportointia, mutta sensuurista ei ole kyse

Ukrainalainen sotatoimittaja **Mihailo Shtekel** kirjoitti ennen vuoden 2014 vallankumousta ja Krimin miehitystä odessalaisesta kulttuurielämästä. Teatteri, konsertit ja kirjallisuus muodostivat työn ytimen.

Shtekelin tavoin vain harvalla ukrainalaistoimittajalla oli sotareportterikokemusta ennen vuotta 2014. Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan tämän vuoden helmikuussa, ukrainalaistoimittajat olivat paremmin valmistautuneita. Tämä johtui siitä, että viime vuosina sotauutisointi on vähintäänkin sivunnut monen sikäläisen toimittajan työtä.

”Sotareportoinnissa ei ole kuitenkaan kyse ydinfysiikasta vaan taidoista, joita oppii tekemällä”, Shtekel kertoo.

Monen ukrainalaistoimittajan onnistui siirtyä sotareporttereiksi melko nopeasti.

Separatistialueilla kiihtynyt konflikti ja Krimin niemimaan menetys Venäjälle heittivät Shtekelin sotauutisoinnin pariin useaksi vuodeksi. Hän raportoi rintamalta säännöllisesti aivan sodan alusta asti. Matkat rintamalle vähenivät kuitenkin vuonna 2018 terveydellisistä syistä.

Shtekel on raportoinut separatistialueiden tilanteesta ja Krimin niemimaan miehittämisen seurauksista ukrainalaisille tv-kanaville. Hän on työskennellyt Radio Free Europe ja Radio Libertyn ukrainankielisen uutispalvelun toimittajana Odessassa vuodesta 2017. Radio Free Europe/Radio Liberty eli RFE/RL on Yhdysvaltain kongressin rahoittama media. Reporterina toimimisen lisäksi Shtekel myös videokuvaa ja ottaa valokuvia.

Ennen Venäjän helmikuista hyökkäystä Ukrainaan itärintamalta raportointi oli Shtekelin mukaan nykyistä helpompaa. Ukrainalaisviranomaiset rajoittavat toimittajien työtä nyt aiempaa enemmän.

Shtekelin mielestä muuttuneissa olosuhteissa ei ole aina mahdollista pitää kiinni sananvapauden periaatteista kuten ennen. Viranomaiset eivät halua toimittajien esimerkiksi kertovan julkisuuteen tietoja, jotka saattaisivat muodostaa turvallisuusuhan sotilaille, siviileille tai vaikkapa toimittajan

läheisille. Toimittajien onkin aiempaa vaikeampi saada sotaan liittyviä strategisia tietoja.

Shtekel kieltää törmänneensä sensuuriin omassa työssään. Se voi johtua siitä, että hän ei Venäjän hyökättyä käy enää tapahtumien ytimessä vaan korkeintaan taistelupaikkojen läheisyydessä.

”Toimittaja ei tietenkään oikein voi pysyä poissa, jos haluaa tehdä työnsä hyvin paikan päällä.”

Mihailo Shtekel, sotatoimittaja

Shtekelin mukaan toimittajien työhön vaikuttavasta poliittisesta sensuurista on vaikea keksiä muita esimerkkejä kuin edellä mainittu sodan kulkuun liittyvien strategisten tietojen välittäminen. Shtekel ei pidä asiaa ainakaan toistaiseksi suurena ongelmana, sillä sekä ukrainalaispoliitikot että -toimittajat pyrkivät maan ja kansan yhtenäisyyden säilyttämiseen. Myös toimittajien keskinäinen kilpailu on vähäistä sotatilanteessa. Kaikki kokevat olevansa samalla asialla, mikä vahvistaa yhteishenkeä.

Ukrainan sotaan joutuminen muutti kulttuuritoimittaja Mihailo Shtekelin nopeasti sotatoimittajaksi. Shtekel on tehnyt juttukeikkoja itärintamalle vuodesta 2014 alkaen. Nykyisin hän ei enää hakeudu vaarallisimpiin paikkoihin.

Ukrainassa toimittajat ovat perinteisesti olleet huomattavan riippuvaisia poliittisista ja taloudellisista suhdanteista. Mediaritusten omistuksen keskittyminen kilpaileville oligarkeille on lisännyt entisestään median polarisoitumista.

Monet ukrainalaiskaupungit ovat kaksikielisiä ja kielet sekoittuvat myös mediassa. Ukraina on maan ainoa virallinen kieli. Ukrainan kielen asemaa on vahvistettu viime vuosina systemaattisesti suhteessa venäjään.

Venäjää äidinkielenään puhuva Shtekel tekee töitä enimmäkseen ukrainaksi. Donbassilaisille suunnattua ohjelmaa hän tekee venäjäksi. Koulussa ja arkielämässä ukrainan oppinut Shtekel pitää itseään kaksikielisenä. Jotkut ukrainalaiset ovat luopuneet viime aikoina venäjän kielen käytöstä poliittisista syistä.

Shtekel ei mielellään keskustelisi kielitematiikasta etenkin sotatilanteessa ja Putinin Venäjän pommittaessa ukrainalaiskaupunkeja, joissa asuu myös venäjänkielisiä. Venäjä perustelee Ukrai-

nan sotaa muun muassa venäjänkielisten ”pelastamisella”. Suuri osa Venäjän pommittamista kaupunkeista kuten Mariupol ja Harkova on vahvasti venäjänkielisiä.

Shtekelin puhe lakkaa hetkeksi kesken puhelinhaastattelun. Hän jää kuuntelemaan kirkuvaa ilmahälytystä ja heti perään kaukaa kuuluneita räjähdyksiä.

Ilmahälytyksiin on totuttu, ja keskustelu saa jatkaa. Shtekel korostaa, että Odessassa on ollut toistaiseksi melko rauhallista. Sota lähestyy, mutta kiihkeät taistelut eivät ole edenneet kaupunkiin asti. Sotatoimittajille on enemmän kysyntää Kiova ja muissa Venäjän hyökkäyksen kohteeksi joutuneissa kaupungeissa.

Shtekel ei koe turvallisuuttaan uhatuksi, vaikka myös Odessasta ja sen ympäristöstä on paennut suuri määrä ihmisiä.

Jos ei halua riskeerata turvallisuuttaan, ei Shtekelin mukaan edes pidä mennä paikkoihin, joissa voi käydä huonosti.

”Toimittaja ei tietenkään oikein voi pysyä poissa, jos haluaa tehdä työnsä hyvin paikan päällä”, hän sanoo.

Shtekel ei suunnittele Odessasta lähtemistä. Hän kuitenkin ymmärtää, että venäläisten hyökkäyksen kohteeksi joutuneista kohteista pakenevat myös toimittajat. Kyse on henkilökohtaisesta turvallisuudesta.

Venäjä kaappaa journalisteja. Osa heistä on vapautettu, ja he ovat kertoneet kokemuksistaan kollegoilleen. Myös Shtekelille tuttuja toimittajia ja valokuvaajia on kadonnut ja joutunut venäläisten kaappaamiksi. Sieppaajat eivät ole kertoneet syytä vangitsemiselle. Tuttuun valokuvaajaan ei ole saatu yhteyttä yli viikkoon.

Tulevaisuuden odotuksista puhuttaessa Shtekelin kanta on harvinaisen selvä.

”Tulevaisuutemme riippuu ainoastaan siitä, miten Ukrainan armeija pärjää Venäjän armeijaa vastaan.”

Maarit Uber

KUVA: PETRI BLOMQVIST

Hanna-Kaisa Hämäläisellä on aina työn alla monta päällekkäistä projektia. Hän merkitsee kalenteriin, milloin ajattelee niistä mitään. "Kun minua alkaa stressata, että en ole ratkaissut sitä ja sitä asiaa, ajattelen, että ai niin – päätin miettiä sitä torstaina kello viisitoista." Kuvassa hän haastattelee pukusuunnittelija Tellervo Syrjäkaria kirjaansa varten.

Kuvajournalisti 2021

Hanna-Kaisa Hämäläinen: Nainen tilataan uutiskeikalle vasta, kun miehet on soitettu läpi

Nina Erho, teksti • Petri Blomqvist ja Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuvat

Ensimmäinen tunne oli epäusko, kun muuramelainen freelancekuvaaja **Hanna-Kaisa Hämäläinen** sai kuul-la voittaneensa Kuvajournalisti 2021- ja Vuoden lehtikuva 2021 -palkinnot. Seuraavana aamuna hän mietti, oliko nähnyt unta.

Voittokuvat oli tosiaan ottanut hän, 47-vuotias naisvalokuvaaja.

”En muista, milloin vuoden kuvajournalistina olisi palkittu ikäiseni nainen. Naisvalokuvaajat ylipäättään ovat vuoden kuvajournalisteissa harvassa. Naiskuvajournalistit ylipäättään ovat – myös kansainvälisesti – harvassa”, Hämäläinen sanoo.

Kuvat olivat vuodelta 2021. Se oli Hämäläiselle ”maailman surullisin”.

Hämäläisen äiti sairastui kesällä 2021 vakavasti, todennäköisesti hoitovirheen seurauksena. Sen jälkeen Hämäläinen ajoi monelle työkeikalle äidin asioita puhelimitse järjestellen ja itkien. Perillä piti hengittää syvään ja keskittyä kuvaamiseen, vaikka maailma luhistuisi ympärillä. Sen hän onneksi osasi.

Hämäläinen sai kuulla voitostaan, kun Ukrainassa riehui jo sota. Yhtäkkiä edellisen vuoden työ tuntui vähäpätöiseltä ja vähän nololta.

Tuomariston mielestä kuvat olivat olleet kisan parhaat.

HÄMILLÄÄN HÄMÄLÄINEN OLI OLLUT MYÖS vuotta aiemmin, kun hänet palkittiin Vuoden uutiskuvasta. Naiset eivät usein voita sitäkään sarjaa. Hämäläinen kyllä tietää, ettei perinteinen miesenemmistö kuvajournalismikisan palkituissa ei ole kisan vika, koska tuomaristo ei tiedä osallistujien nimiä. Kisan tulokset eivät ole mikään tieteellinen todiste tasa-arvon tilasta alalla.

”Silti ne voivat osaltaan kertoa siitä”, Hämäläinen sanoo.

Vaikka nuoret kuvaajanaiset ravistelevat alan käytäntöjä rohkeammin kuin Hämäläinen aikanaan, hän tietää, että myös heillä on vaikeuksia saada uutiskeikkoja. Siten heille ei kerry kokemusta, ja myös seuraaville uutiskeikoille lähete-tään kokeneempi mies. Naisille ei kerry kuvia, joita lähettää kisaan.

Hämäläisellä on uutiskokemusta, pitkältä ajalta myös Helsingistä. Silti, kun kotiseudulla Jyväskylässä tapahtuu jotain isoa, Hämäläinen saa usein vastata puheluun, jossa kuvan tilaaja kertoo Hämäläisen olevan hänen viimeinen toivonsa. Miehet on jo soitettu läpi. Kun Hämäläinen ottaa keikan, tilaaja alkaa neuvoa, mikä on uutiskuva.

Hän on kysynyt paikallisilta kuvaajamiehiltä ja tietää, ettei näitä opasteta.

”Onhan se jännä, kun olen opettanutkin kuvajournalismia kohta kaksikymmentä vuotta. Mutta sitten keskityn keikkaan, koska muutoin saisin olla kauhean vihainen koko ajan.”

PARIKYMMENVUOTISEN VALOKUVAAJAN uransa aikana Hanna-Kaisa Hämäläinen on tehnyt toisenkin

uran journalistien ja kuvajournalistien järjestöjen luottamustehtävissä.

Kun kolmekymppinen Hämäläinen vuonna 2006 valittiin ensimmäisenä naisena Suomen Lehtikuvaajien puheenjohtajaksi, osa jäsenistä uhkasi erota, jos Hämäläinen ei luovu tehtävästä.

”Mielessäni voi olla lähtökohta – valo, tekninen asia. Loppu on läsnäoloa, tarinan kuuntelemista ja sen miettimistä, mihin se kiteytyisi.”

Kun Hämäläinen opiskeli valokuvaajaksi, lehti-kuva-esimerkit olivat miesten ottamia ja valtaosa opettajista miehiä. Freelancerin ura oli itsestään selvä, koska toimituksissa oli vakipaikkoja vähän ja naisille vielä vähemmän. Keikkamatkoilla nuori kuvaaja sai kuulla vanhemmilta miestoimittajilta, että naisten syrjiminen työnhaussa on ihan ymmärrettävää:

Naiset eivät kestä stressiä. Naiset eivät jaksa kantaa tavaroita. Heillä on aina jotain vaivoja.

Vaivoja tosiaan on, monia myös Hämäläisellä. Hän tekee kaikkensa, jotta ne eivät vaikuttaisi työntekoon. Kun Hämäläiselle vuonna 2011 sattui kuvauskeikalla paha tapaturma, hän vakuutti vielä veripäissään ambulanssissa menevänsä kuvaamaan keikan loppuun.

”Onnistumisen paine on ollut valtava silloinkin, kun keikka on vaikea minusta täysin riippumattomista syistä. Olen 20 vuotta joka keikalla ajatellut, että naisena en saa epäonnistua tai työt loppuvat. On tuntunut siltä, että naisena pitäisi olla superihminen, eikä mitään säröjä saisi olla.”

Nyt kun viisikymppiset hämmöttävät, esikuvat kuusikymppisistä naiskuvaajista tuntuvat olevan vähissä, etenkin freelancereissa. Miehiä ja miehiä ideaaleja riittää.

”Minä nauran ja itken usein kuvattavien kanssa. Viime vuoden jälkeen minun on entistä helpompi tunnistaa kuvattavien vaikeita kokemuksia.”

HÄMÄLÄISEN PALKITTUJA KUVIA katsoessa on selvää, ettei sellaisia oteta ilman inhimillisyyden kokemusta ja tajua.

Eräässä kuvassa istuu mies oma-kotitalon pihalla. Kuva kuuluu reportaasisarjaan, joka käsittelee kehonkuvaa miehen näkökulmasta. Kuvan mies, **Jemo Kettunen**, on laihduttanut koko ikänsä ja tuntenut aina olevansa vääränkokoinen.

Ensimmäisessä tapaamisessa Hämäläinen ensimmäiseen istui Kettusen pihalla juttelemassa kamera sylissään. Sitten koitti kuvan hetki. Kettunen oli jo tottunut häneen, aurinko pilkisti ja koira ja kanatkin näkyivät. Hämäläinen nosti kameran.

Tilauskeikoilla aikataulu on tiukempi, mutta niillekään Hämäläinen ei mene ”kuva päässään”.

”Mielessäni voi olla lähtökohta – valo, tekninen asia. Loppu on läsnäoloa, tarinan kuuntelemista ja sen miettimistä, mihin se kiteytyisi. Mitä tiukempi aikataulu on, sitä enemmän läsnäololla on väliä.”

Toisessa kuvassa on **Sirpa Tuomainen**, joka on menettänyt rintasyövän vuoksi molemmat rintansa. Toinen rinta on hiljattain leikattu, toinen on rakennettu uudestaan. Tuomainen on kuvas-alasti.

Kuva on *Apu Terveiden* tilauskuva, jota varten Hämäläinen tapasi Tuomaisen vain kerran. Ennen kuvausta he puhuivat pitkään puhelimesta.

Studiolla Hämäläinen yritti tehdä Tuomaisen olon mahdollisimman turvalliseksi ja levolliseksi. Tämä sai esimerkiksi valita musiikin, jota kuvauksessa kuunnellaan. Hämäläinen sanoi Tuomaiselle:

”Sinä olet todella kaunis, ja tästä tulee kaunis herkkä kuva.”

UUDEEN LEHTIKUVAN HÄMÄLÄINEN kuvasi *Suomen Kuvalehdelle* Savonlinnassa, missä hänen tehtävänsä oli etsiä kuvattavia ja haastateltavia kunta-vaaleissa äänestämisestä kertovaan juttuun. Hän kuvasi ensin keskustassa ja lähti sitten asuinalueille.

Kun Hämäläinen oli jo lähdössä kotiin, hän näki kauempana tapahtuvan jotain ja juoksi paikalle. Kerrostalon pihalla perhe toimitti narulla parvekkeen kautta ruokaa isoäidille, joka kuului koronan riskiryhmään. Kun Hämäläinen saapui, toiminta pysähtyi. Esittäytymisen jälkeen sovittiin, että kuvattavat jatkavat sitä. Hämäläisellä oli käytössä laajakulma.

”Äkkiä ihan edessäni seisonut poika kääntyi minua päin ja alkoi juttelemaan.”

”Kuvaa ei julkaistu jutussa. Hienoa, että se sai elämän tässä.”

HÄMÄLÄINEN TUNTEE PALKINNOISTAAN iloa ja arvostusta. Koska voittokuvien aiheet ovat arkisia, palkintoja voi ajatella kunnianosoituksena ”kuva-duunarille”, joka tekee keikan kuin keikan. Koska voittokuvissa ei ole voimakasta visuaalista tyyliä, palkintoja voi ajatella kunnianosoituksena kuvajournalistin katseelle. Koska alalla on riittänyt murroksia, mutta Hämäläinen jatkaa työtään, palkintoja voi ajatella kunnianosoituksena sitkeydelle ja rakkaudelle alaan.

Hämäläisen elämässä palkinnot osuvat käännekohtaan. Hän on viime vuosina luopunut lukuisista luottamustehtävistään yksi kerrallaan. Jäljellä on enää Journalistiliiton hal-

lituksen toisen varapuheenjohtajan paikka tämän vuoden loppuun saakka. Kun pesti loppuu, Hämläisellä on paljon enemmän aikaa. Sillä hän aikoo ensimmäiseksi tehdä kaksi dokumentaarista valokuvakirjaa.

Järjestötehtävissään Hämläinen on edustanut, puolustanut ja nostanut esiin naisia, kuvajournalisteja ja freelancereita. Kiihkeitä keskusteluja on takana sen verran, että Hämläinen pohti, jättäisikö nyt kaikki ”syvät jutut” sanomatta.

Silloin miehet eivät kysyisi, miksi mariset, onhan sinulla töitä. Silloin naiset eivät kysyisi, pitääkö kaikkea aina katsoa naisnäkökulmasta. Silloin nuoret naiset eivät kysyisi, pitäisikö nais-siitä ja nais-tästä puhuvien naistenkin tulla nykyaikaan.

Pohdinta jäi lyhyeksi. Hämläinen ajatteli keskustelua, joka oli juuri syntynyt kuvajournalismikisan Yleisön suosikki -ehdokkaista. Kahdeksasta ehdokkaasta yksi oli nainen – Hämläinen itse.

”Maailma ei ole valmis. Ehkä lukijoissa on joku, jonka ajatusta saan muutettua vähän.”

”Enkä minä sitten kuitenkaan olisi minä, jos en puhuisi tällä tavalla.”

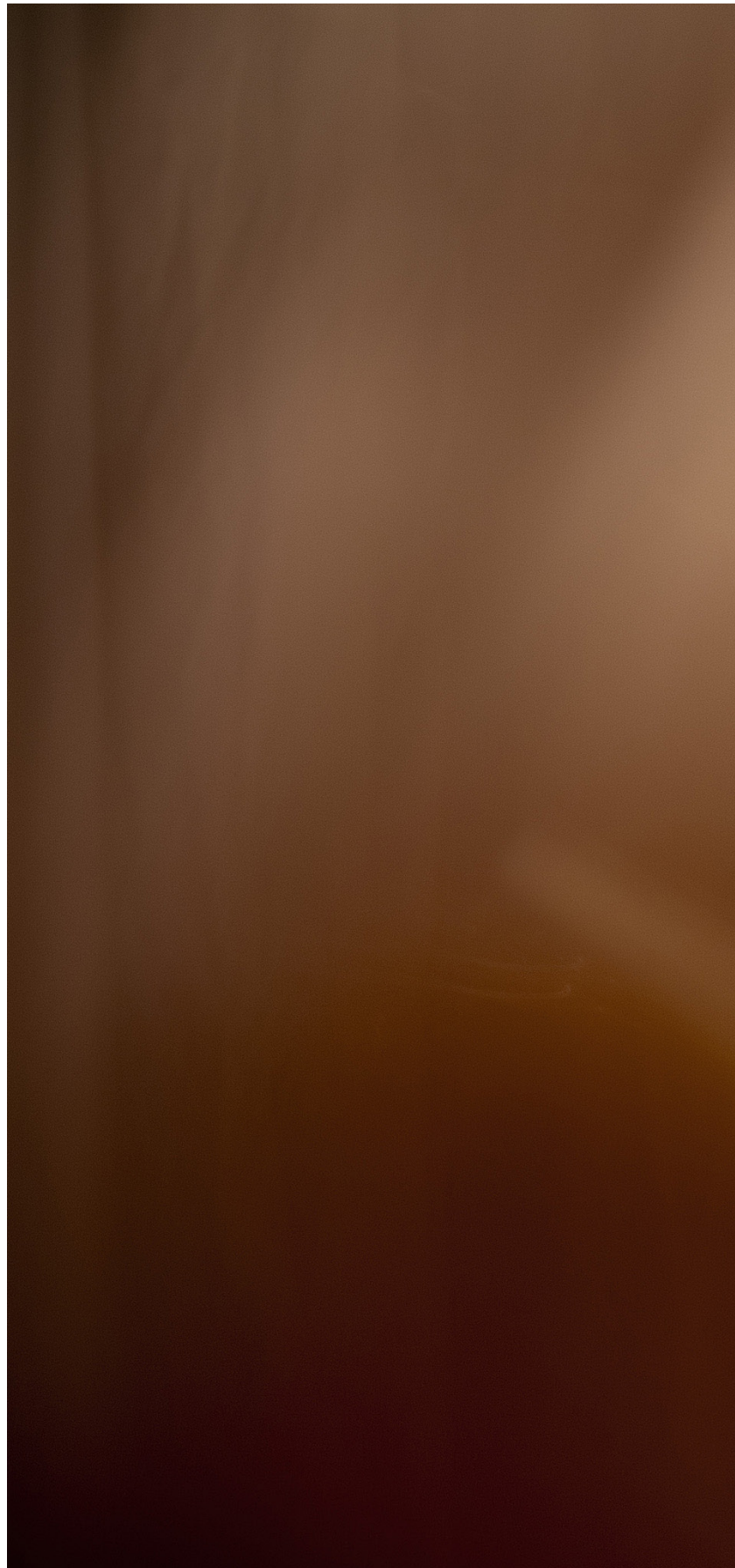

Hanna-Kaisa Hämläinen

- Työskennellyt freelancevalokuvaajana vuodesta 2000. Toiminut kuvajournalismin opettajana ja luennoitsijana muun muassa Tampereen ja Jyväskylän yliopistoissa. Työskennellyt myös Photo Raw:ssa, Seurassa, Helsingin Sanomissa ja Keskisuomalaisessa.
- Toiminut pitkään ja useissa luottamustehtävissä, kuten Suomen Kuvajournalistien puheenjohtajana, Photo Do -yhdistyksen puheenjohtajana, Journalistiliiton valtuuston jäsenenä, Suomen freelance-journalistien puheenjohtajana sekä Journalistiliiton hallituksen toisena varapuheenjohtajana.
- Valmistunut taiteen maisteriksi Taide-teollisen korkeakoulun (nykyisin Aalto-yliopisto) valokuvataiteen osastolta vuonna 2004.

Kuvajournalisti 2021 -voittosarja on läpileikkaus Hanna-Kaisa Hämläisen vuoden työstä. Sirpa Tuomaisen hän kuvasi Apu Terveydelle. Hämläisen mielestä työssä on tärkeää huolehtia myös siitä, että julkisuuteen totuttuun kuvattava tietää, mihin on ryhtynyt, ja että tämä on valmis näkemään itsensä kuvassa. ”Vaikka ihminen on päättänyt kertoa tarinansa medialle, meidän pitäisi olla vieläkin vastuullisempia siinä, että hän varmasti ymmärtää, mitä julkaisu tarkoittaa. Kuva on toisen ihmisen tulkinta sinusta. Se julkaistaan monien nähtäväksi ja kommentoitavaksi monessa paikassa.”

KUVA: HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

KUVA: HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Vuoden lehtikuvan 2021 Hämäläinen otti kuvatesaan Suomen Kuvalehdelle kuntavaaleja. Hän kuvasi ensin Savonlinnan keskustassa ja päätti sitten lähteä jonnekin, missä ihmiset asuvat. Hän laittoi sormensa kartalle ja lähti sen osoittamaan suuntaan. Kuvassa etualalla on kuusivuotias Eemi Pakarinen ja parvekkeella Paula Pesonen. Alhaalla ovat Ville, Johanna ja Emma Pakarinen.

KUVA: HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Jemo Kettusen kuva on yksi ensimmäisistä Hämäläisen reportaasisarjaan, joka käsittelee kehonkuvaa miehen näkökulmasta. Myöhemmin Hämäläisen on tarkoitus kuvata Kettusen kehoa lähempää. Hämäläinen haastattelee omien projektien kuvattavat aina perusteellisesti.

Lue lisää Kuvajournalismi 2021 -kilpailusta: Journalisti.fi ja kuvajournalismikilpailu.fi.

Kaikki voittajakuvat ja muita kilpailukuvia on esillä Sanomatalon mediatorilla Helsingissä huhtikuun loppuun saakka.

JOKESIN APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö kevään apurahahaku alkaa.

Haettavana ovat Kopiosto-apurahat perusteltuihin käyttötarkoituksiin sekä opiskelijastipendit, työskentelyapurahat ja apurahat säätiön kursseille. Alaa hyödyttävään akateemiseen tutkimukseen jaetaan Jokes-apurahoja. Lehtikuvaajille myönnetään matka-apurahoja Ranskan Perpignanin kuvajournalismifestivaaleille osallistumiseen.

Lisäksi myönnetään Jyrki A. Juutin stipendejä edunvalvontataitojen kehittämiseen ja Sananvapauden apurahoja pitkään ay-toiminnassa mukana olleille Journalistiliiton jäsenille. Lue koko apurahailmoitus ja hakuohjeet: www.jokes-saatio.fi

HAKUAIKA

Apurahojen haku **alkaa 14. huhtikuuta ja päättyy 15. toukokuuta kello 16**, jolloin sähköisen hakemuksen on oltava jätetty apuraha-järjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla hakuajan loppuun mennessä, muuten sitä ei oteta käsittelyyn.

KENELLE?

Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuille työskenteleville ja työskennelleille journalisteille, Sananvapauden apurahat ja Jyrki A. Juutin stipendit Suomen Journalistiliiton jäsenille.

SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

1. TIEDON VISUALISOINNIN TYÖPAJA

Aika: 19.–21. lokakuuta 2022

Paikka: Helsinki

Jokesin kolmen päivän koulutuksessa keskitytään tiedon visualisointiin. Kurssilla edetään teoriasta visualisoinnin työkaluihin ja lopulta käytännön harjoituksiin.

2. TIETOKIRJAPAJA ja APURAHA TIETOKIRJAN KIRJOITTAMISEEN

Aika: 26. elokuuta–28. lokakuuta 2022

Paikka: Helsinki

Tietokirjapajassa käydään läpi vetävän tietotekstin tekemistä ja tietokirjan ideointia, kirjoittamista ja käsikirjoituksen tarjoamista kustantamolle. Kurssi sisältää luentoja, ennakotehtäviä, harjoituksia sekä palautetta. Suomen eturivin tietokirjaeditorit antavat palautetta kurssilaisten kirjaideoista. Kurssilaiset saavat lisäksi 8 000 euron työskentelyapurahan tietokirjan kirjoittamiseen.

3. PODCAST-PAJA

Aika: 22., 23., 24. syyskuuta ja 6. lokakuuta 2022

Paikka: Helsinki

Viisipäiväisessä Podcast-pajassa keskitytään podcast-työprosessiin alkuideasta julkaisuun asti. Pajassa käydään läpi podcast-sarjan äänilähtöistä käsikirjoittamista, audiokerronnan eri osa-alueita sekä studiotyöskentelyä. Kurssi sisältää luentoja, kirjoitus- ja studioharjoituksia sekä palautetta.

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ sr

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961, toimisto@jokes-saatio.fi.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Ihminen on kiinnostavampi kuin sentit, sekunnit ja millimoolit, sanoo urheilutoimittaja Harri Pirinen

Susanna Luikku, teksti ● Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuva

"Arvokisoissa yhä esiin nouseva ajatus urheilijasta julkisena omaisuutena on myös aika älytön. Urheilija xxx 'petti odotukset' tai 'toi kultaa meille'. Kenen odotukset, kenelle meille? Ei livo Niskasen mitali ole muiden kuin hänen ja niiden, jotka ovat olleet sitä hankkimassa", sanoo toimittaja Harri Pirinen.

Urheilutoimittaja **Harri Pirinen** oli viime syksynä tekemässä ”perusjuttua kiinnostavasta urheilijasta”, seitsenottelija **Miia Sillmanista**.

Sillman oli kirjoittanut Instagram-tilillään, että hänellä oli takanaan harvinaisen vaikea kausi. Pirinen kiinnostui. Hän kysyi, mitä Sillman tarkoitti vaikeuksilla ja haluaako tämä puhua niistä. Sillman päätti kertoa julkisesti lapsuudessa tapahtuneesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Sillman, 26, on yksi asianomistajista tunnetun ravivalmentajan **Erkki-Pekka Mäkisen** tapauksessa. Mäkinen tuomittiin kesäkuussa 2021 neljän ja puolen vuoden ehdottomaan vankeuteen alaikäisiin kohdistuneista seksuaalirikoksista.

Pirisen ”perusjuttukeikka” muuttui hetkessä muuksi.

”Kun Miia alkoi puhua oikeudenkäynnistä ja sen sisällöstä, ensimmäinen reaktioni oli voi v-ttu, että mitä? 25 vuoden työuralta en muista toista juttua, joka olisi lähtenyt niin eri suuntaan kuin olin suunnitellut ja vaikuttanut itsenikin niin vahvasti kuin tämä”, Pirinen sanoo.

Aiemmin Pirinen oli käsitellyt urheilijainasiin kohdistuvaa ahdistelua, häirintää ja epäasiallista käytöstä muun muassa **formulakuski Emma Kimiläisen** haastattelussa. Virossa paljastuneesta jalkapallovalmentajan vuosikaudet harjoittamasta alaikäisen tyttöpelaaajan hyväksikäytöstä Pirinen teki useamman jutun.

Pirinen kysyi Sillmanilta saman kysymyksen: miksi urheilija kertoi juuri nyt ja juuri hänelle.

Sillman vastasi että Pirinen oli ensimmäinen, joka kysyi muusta kuin pinta-asioista: kunnosta, kisoista, valmentajanvaihdoksesta, tavoitteista. Sekin vaikutti, että Sillman tiesi Pirisen vaimolla olevan raviurheilutaustaa.

PARIKYMPPIINEN HARRI PIRINEN aloitti 1990-luvun lopulla *Länsi-Suomen* urheilutoimituksessa. Hän kirjoitti paljon eri lajeista ja urheilijoista, mutta kiekkoseura Lukko oli ja on kotipaikkakunta Rauman ykkösaihe.

”Nuorena tuli kirjoitettua turhankin kriittisesti yksittäisistä Lukon pelaajista. Nykyään ymmärrän, että urheilijat ovat itse itsensä pahimpia ruoskijoita – ja ennen kaikkea he ovat ihmisiä heikkouksiin ja ongelmien”, hän sanoo.

Mitä kauemmin Pirinen on tehnyt töitä,

sitä enemmän häntä on alkanut kiinnostaa ihminen maalien, senttien, sekuntien ja millimoolien takana. Jo ennen kuin henkisestä valmennuksesta alettiin puhua Suomen urheilussa ja mediassa säännöllisesti, Pirinen teki aiheesta useita isoja juttuja ja suoritti opintovapaallaan Helsingin avoimessa yliopistossa psykologian perusopinnot.

Jos vain on aikaa, Pirisen tekemät haastattelut ovat pitkiä ja niissä puhutaan muustakin kuin urheiluteemoista.

”On ammattikunnan kannalta huolestuttavaa, jos lähtökohta on, ettei toimittajiin voi luottaa.”

”Se, että pääsee haastateltavan pään sisään ja pystyy aistimaan tämän tunnetiloja, on palkitsevaa ja tuottaa myös parempaa jälkeä. Ei lajitietämyksen tai kriittisyyden tarvitse sulkea pois inhimillistä otetta.”

Pirinen kertoo aistineensa, että viime vuosina maailman muutos on ajanut niin sanotut vanhan liiton urheilutoimittajat kipuilemaan identiteettinsä kanssa.

”Nykyhuoret elävät aivan eri kanavat kuin 10–20 vuotta sitten. Ei ole liioiteltua sanoa, että osa nuorista urheilijoista ei tarvitse perinteistä mediaa mihinkään. Tämä sukupolvi myös puhuu asioista, joista urheilussa ei perinteisesti ole puhuttu: ilmastonmuutoksesta, ihmisoikeuksista, tasa-arvosta. Minusta vaikuttaa, että osa urheilutoimittajista pelkää uuden urheilijapolven vievän sen ’valta-aseman’, jonka olemme kuvitelleet meillä olevan.”

URHEILUJOURNALISTIT, KUTEN KAIKKI erikoistoimittajat, tasapainoilevat luottamuksen ja etäisyyden välillä. Uutisia, tietoja ja hyviä haastatteluja ei saa ilman kontaktiverkkoa ja pidemmän ajan seuranta, mutta kenenkään taskuunkaan ei auta joutua.

Harri Pirinenkin on joidenkin urheilijoiden ja valmentajien kanssa läheisemmissä väleissä ja voi viestitellä heidän kanssaan

muustakin kuin työasioista.

”En koe hyviä välejä ongelmallisena, kunhan ne tiedostaa. Jos tulee niin sanottu ikävä juttu tehtäväksi, olen sanonut, että nämä asiat tuppavat tulemaan joka tapauksessa esiin: voit valita, haluatko kommentoida tässä vai et. Painostamaan en ryhdy.”

Viime aikoina Pirinen on saanut nimenomaan urheilijanaistilta viestiä, että näiden luottamus mediaan ja sen edustajiin on heikko. Osa on päättänyt, ettei anna enää lainkaan henkilöhaastatteluja.

Urheilijoilla ei tietenkään ole oikeutta päättää juttujen sisällöstä, sävystä tai muista valinnoista. Silti huolia on syytä kuunnella.

”Mielestäni kyse on jostain syvemmästä kuin vain halusta vaikuttaa sisältöön. Urheilupiireissä sana leviää äkkiä. Ketään ei tarvitse mielistellä, mutta on se minusta ammattikunnan kannalta vähän huolestuttavaa, jos lähtökohta on, ettei toimittajiin voi luottaa”, Pirinen toteaa.

Asiaa liittyy hänestä se, että urheilujournalistit katsovat yhä oikeudekseen asettaa urheilijoille toiveita, odotuksia ja vaatimuksia – ja sitten kritisoida rajusti, jos toimittajien itse luomat odotukset eivät täyty. ●

Harri Pirinen

- Vuonna 1977 syntynyt freelan-cetoimittaja.
- Työskennellyt *Länsi-Suomen urheilussa* (1997–2000) ja *Veikkaajassa*, *IS-Veikkaajassa* ja *Urheilusanomissa* (nyk. *Urheilulehti*) 2000–2015 toimittajana ja toimitussihteerinä.
- Kirjoittanut neljä urheilukirjaa: *Nuoret jääkiekon maailmanmestarit* (2016), *HIFK – Stadion Kingit* (Vuoden urheilukirja 2019), *Kultaleijonien tarina 2019* (2020) ja *Lukko 85 – pitkä matka mestaruuteen* (2021, yhdessä **Elmeri Elon** kanssa).
- Asuu Jyväskylässä. Naimisissa, 12-, 10- ja 7-vuotiaat pojat. Aiemmasta suhteesta 20-vuotias tytär.

Rekrytointipalkkiot tulivat media-alalle – STT maksaa työntekijöilleen journalistin rekrytointiin johtavasta vinkistä

Nina Erho, teksti • Cata Portin, kuva

STT alkoi viime syksynä maksaa palkkion työntekijälleen, joka antaa työ sopimukseen johtavan vinkin uutistytöhön sopivasta journalistista. Palkkio on 300 euroa.

Päätoimittaja **Minna Holopaisen** mukaan idea tuli STT:n jutusta, joka käsitteli työvoimapulan ratkaisuja muilla aloilla. Palkkiota suunniteltiin avuksi tarvittaessa töihin tulevien työntekijöiden löytämiseen, mutta se ulotettiin koskemaan kaikkia STT:n avoimia paikkoja.

"Vinkkien avulla hakijoiden sopivuus on heti alussa ihan eri tasolla kuin julkisessa tai konsultin avulla toteutuvassa haussa", Holopainen sanoo.

"Työntekijät osaavat arvioida tutujensa sopivuutta ja kiinnostusta työhön, jota itse jo tekevät. He myös miettivät, onko tuttu sellainen, että häntä haluaa suositella."

Rekrytointipalkkioita on jo maksettu useampi. Holopaisen mielestä käytännöstä hyötyvät kaikki osapuolet.

"Voimme saada hyviä hakijoita, jotka eivät olisi muutoin hoksanneet hakea. On kiva, että ihmiset päätyvät sopiviin työpaikkoihin. Palkkio ei ole iso, mutta mielestäni vinkkaajan apu on reilua huomioida."

Työvoiman riittävyys varmistamiseksi STT on alkanut vakinaistaa osa-aikaisiakin työntekijöitä. Myös työntekijöiden toiveet etätyöstä, työaikaoustoista ja vapaista pyritään huomioimaan.

"En voi poistaa uutistytön kiirettä ja kuormittavuutta enkä järjestää toimitukseen niin monta ihmistä kuin haluaisin. Siksi yritän miettiä kaikki muut asiat, jotka voivat tukea motivaatiota, jaksamista ja viihtymistä", Holopainen sanoo.

MYÖS MUISSA MEDIATALOISSA on ko-keiltu rekrytointipalkkioiden käyt-

töä. Sanoma Media Finland käyttää rekrytointipalkkioita tilannekohtaisesti. Henkilöstöjohtaja **Kaisa Aalto-Luodon** mukaan palkkioita on viime aikoina käytetty eniten teknologiaosaajien rekrytoinneissa.

"Journalistien rekrytoinneissa palkkiota on tarvittu vähemmän, mutta seuraamme tilannetta", Aalto-Luoto sanoo.

Sanoma on käyttänyt rekrytointipalkkioita muutaman vuoden. Ne vaihtelevat satasista pariin tuhan-teen euroon.

Journalistisiin tehtäviin Sanoma on löytänyt tekijöitä toistaiseksi hyvin muun muassa kesäpestien ja osa-aikaisuuksien sekä yhtiön sisäisten työkiertojen kautta.

"Olen tyytyväinen siihen, että hienot brändimme houkuttelevat", Aalto-Luoto sanoo.

Työntekijäkokeudesta yhtiö kehittää esimerkiksi työtyytyväisyyskyselyjen pohjalta.

"Yhdistämme läsnä- ja etätyötä sekä uudistimme viime vuonna lounas-, kulttuuri ja liikuntaetuja paremmiksi tähän uuteen työnteon malliin."

ALMA MEDIA KÄYTTÄÄ rekrytointipalkkioita hyvin satunnaisesti. Alma Talentin toimituksista vastaava **Kauppalehden** päätoimittaja **Arno Aho** **niemi** sanoo, että heillä rekrytointipalkkiota ei ole tarvittu, vaikka "ei kovia ammatillaisia liikaa ole".

Alma Talentin toimituksiin on viime aikoina palkattu useampia vakituksia toimittajia. Moni muukin mediatalo rekrytoi. Vuosi sitten aloitti **HS Visio**, joka rekrytoi paljon taloustoimittajia.

"Kyllä alalla on liikettä. Silloin hyvällä työnantajamielikuulla ja vahvoilla mediabrändeillä on iso merkitys. Valttejamme on mahdollisuus kirjeenvaihtajatehtävin. Panostamme valmentamaan esihenkilötyöhön. Uskomme, että laadukas

"Työntekijöiden vinkkien avulla hakijoiden sopivuus on heti alussa ihan eri tasolla kuin julkisessa tai konsultin avulla toteutuvassa haussa", STT:n päätoimittaja Minna Holopainen sanoo.

johtaminen parantaa työtyytyväisyyttä", Aho **niemi** sanoo.

SANOMALEHTI KESKISUOMALAINEN rekrytoi tammikuussa kolme vakituista toimittajaa. Varapäätoimittaja **Inkeri Pasanen** mukaan lehdellä ei ole rekrytointipalkkioita, mutta se pyytää ja saa toimitukselta vinkkejä ehdokkaista.

Lehti sai kolmeen toimittajan paikkaansa yhteensä 75 eri hakijaa. Kesätoimittajaksi hakevien määrät ovat viime vuosina jonkin verran laskeneet, mutta paikat on saatu täytettyä.

"Meitä auttaa tiivis yhteistyö Jyväskylän yliopiston journalistiikan laitoksen kanssa", Pasanen sanoo.

Moni **Keskisuomalaisen** toimittaja on tullut lehteen opiskeluaikaisten harjoittelujen, kesätoimittajuuden ja määräaikaistuuksien jälkeen. Myös uudet toimittajat ovat aiempia määräaikaistuuksia.

Työtyytyväisyyttä **Keskisuomalainen** rakentaa esimerkiksi tukemalla työn ja muun elämän yhteensovittamista.

"Työaika voi halutessaan lyhennettää ja lomarahoja vaihtaa vapaaksi", Pasanen sanoo. ●

JOURNALISTIIKAN TYÖELÄMÄPROFESSORI lukuvuodelle 2022–2023

Tampereen yliopiston Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnassa (ITC) on haettavana journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä ajanjaksolle 1.8.2022–30.6.2023.

Haemme työelämäprofessoriksi omalla alallaan kokenutta journalistia. Asiantuntemus voi olla laajasti journalismin eri alueilta, kuten esimerkiksi:

- Journalismin teknologisoituva, kansainvälistyvä ympäristö (dataistuminen, tekoäly, yleisöanalytiikka jne.)
- Journalismin kehittyvät ja nousevat lajityypit (datajournalismi, livejournalismi, tarinallinen journalismi jne.)
- Journalismin uudet ja muuttuvat työolosuhteet, esimerkiksi kriisialueilla.

Journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä edellyttää:

- Käytännöllistä perehtyneisyyttä tehtäväalaa, mikä osoitetaan vahvoilla journalistisilla näytöillä.
- Kykyä antaa journalistiseen toimintaan liittyvää opetusta. Opetuksessa käytettävät kielet ovat suomi ja/tai englanti.
- Tehtävän edellyttämiä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Valinnassa painotetaan erityisesti työsuunnitelmaa, johon tulee sisältyä yksilöity opetussuunnitelma.

Hakuaika päättyy 29.4.2022 klo 23.59. Yliopiston <http://tuni.fi/toihin> -sivustolla avoimet työpaikat -osiossa löytyy tarkempaa tietoa tehtävän vaatimuksista, luonteesta ja palkasta sekä hakemuksessa vaadituista liitteistä.

Tehtävän sisältöä, toimenkuvaa ja työsuunnitelmaa koskevat tiedustelut:

Viestinnän yksikön päällikkö
Iiris Ruoho,
iiris.ruoho@tuni.fi,
040 190 4150

Hakuprosessia koskevat tiedustelut:

HR-asiantuntija
Meri Vuorela,
meri.vuorela@tuni.fi

Ilkka
Malmberg
-palkinto

Ehdota journalistisen
kirjoittamisen
Ilkka Malmberg
-palkinnon saajaa
26.8. mennessä.
Palkintosumma on
10 000 euroa.
Lisätietoja hssaatio.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Harri Hakanen ja Pauliina Grym tekevät podcastia metallimusiikista

Kristiina Sarasti, teksti • Kai Widell, kuva

”Metalli tekee hyvää, se on järki-valinta.”

”Voiko, ja saako, Marilyn Mansonin musiikista enää nauttia?”

”Metallifanit, nuo viihteen koomiset antisankarit.”

Muun muassa tällaisia nimiä on *Rakasmetalli*-podcastin ensimmäisen kauden jaksoilla. Ohjelma alkoi Yle Areenassa viime vuoden lopulla.

Podcast käsittelee metallimusiikkia, johon sen vetäjillä, kulttuuritoimittaja **Pauliina Grymillä** ja musiikkitoimittaja **Harri Hakasella**, oli pitkään intohimoinen suhde. He rakastavat metallia edelleen, mutta kuuntelu on jäänyt ruuhka-vuosien takia vähälle.

Podcastissaan Grym ja Hakanen soittavat uusia metallikappaleita ja tarkastelevat metallia osana laajempaa kulttuurista ja yhteiskunnallista kehystä.

ENSIMMÄISELLÄ RAKASMETALLI-KAUDELLA Grym ja Hakanen käsittelevät sitä, mitä tiede kertoo metallin kuuntelun vaikutuksista, millaisia hierarkioita metallikentällä vallitsee, miten stereotyyppiset käsitykset metallifaneista ovat syntyneet, miten metallimuusikoihin kohdistettuja väkivaltasytteitä on käsitelty ja voidaan-ko tekijä ja taide erottaa toisistaan.

Juuri ilmestyneellä toisella kaudella he analysoivat esimerkiksi metalliin 1990-luvulla ja 2000-luvulla liitettyjä saatananpalvonta- tai satanismimieli-kuvia, muusikkojen palvontaa ja metallin muuttumista ”sisäsiistiksi”.

”Avaamme metallimusiikkiin liittyviä teemoja suurelle yleisölle”, Grym sanoo.

”Kuulijat ovat hehkuttaneet, että lähestymistapamme on tällä kentällä jotain ihan uutta”, Hakanen sanoo.

Grym aloitti kirjoittajan uransa harrastelija- ja ilmaisjakelulehdissä kauan ennen kuin hakeutui opiskelemaan journalistiikkaa Haaga-Heliaan. Hänen mukaansa monella muulla metallitoimittajalla on samanlainen itseoppineen harrastajan tausta.

SUOSIOONSA NÄHDEN metalli on aliedustet- tuna perinteisessä journalistisessa mediassa ja kultturijournalismin kentällä,

Rakasmetalli-podcastinsa toisella kaudella Hakanen ja Grym ovat luoneet entistä kunnianhimoisemman äänimaiseman. ”Olemme panostaneet taustoihin ja kaivelleet sinne kaikenlaisia ääniklippejä ja kitarasooloa”, Grym sanoo. ”Mukana on jopa vuohen ääntelyä”, Hakanen sanoo.

Uutta tarjoava metallijournalismi tarjoaisi myös yleismedian toimijoille hyvän tavan erottua kilpailijoista.

Harri Hakanen, musiikkitoimittaja

Grym ja Hakanen sanovat. Laadukkaalle metallijournalismille olisi nykyistä enemmän tilausta.

”Idea meidänkin podcastiimme lähti havainnosta, että Ylessä ei käsitellä metallia säännöllisesti lainkaan”, Hakanen sanoo.

Grym ja Hakanen ovat kyllästyneitä erityisesti bändihaastatteluihin, joissa markkinointipyrkimykset usein korostuvat journalistisesta kiinnostavien sisältöjen kustannuksella.

”Niissä bändit aina sanovat, että uusin levy on paras. Urani alkuaikoina elin jatkuvaa päivää murmelina, kun haastattelin bändejä aina niissä samoissa hotelleissa ja kuuntelin niitä aina samoja vastauksia”, Grym sanoo.

Kaksikko kaipaa enemmän tällaisia kaavoja rikkovaa metallijournalismia.

”Kekseliäs ja uutta tarjoava metallijournalismi tarjoaisi myös yleismedian toimijoille hyvän tavan erottua kilpailijoista”, Grym sanoo. ●

NÄIN HAET ANSIOPÄIVÄRAHAA

1. Ilmoittaudu viimeistään ensimmäisenä työttömyys- tai lomautuspäivänä työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon.
2. Täytä ansiopäivärahahakemus A-kassan eAsioinnissa hakemusjakson päätyttyä.
3. Tarkista, että sinulla on kaikki tarvittavat liitteet päivärahahakemukseen.
4. Lähetä ansiopäivärahahakemus liitteineen.
5. Toimita mahdollisesti pyydytetyt lisäselvitykset ja puuttuvat liitteet.

- **eAsioinnin** ja tarkemmat hakuohjeet löydät verkkosivuiltamme.
- Hakemusten ja eAsiointiin saapuvien viestien vastausajan voit tarkistaa päiväraahahakemusten käsittelytilanteen yhteydestä.

- Du hittar **E-tjänsten** och ansökningsinstruktioner från vår webbsida.
- Du kan kontrollera behandlingssituationen och svarstiden för inkommande E-tjänstens meddelanden i sammanhang med behandlingssituationen.

A-kassa.fi

Seuraa meitä somessa

Följ oss på some

@AvoinKassa

SÅ HÄR SÖKER DU DAGPENNING

1. Anmäl dig senast den första arbetslöshets eller permitteringsdagen som arbetslös arbetssökande till TE-byrån.
2. Fyll i ansökan via A-kassans E-tjänst efter avslutad ansökningsperiod.
3. Kontrollera att du har alla behövliga bilagor för ansökan om dagpenning.
4. Skicka ansökan om dagpenning med bilagor
5. Leverera eventuella begärda tilläggsutredningar och bilagor som fattas.

Olemme tukenasi, jos jäät työttömäksi tai sinut lomautetaan
- turvaamme toimeentulosi muutosten hetkellä.

Världshändelser tar sig många oväntade uttryck i lokalsamhället – Anja Kuusisto flyttade hem för att leda Sydin

Johan Svenlin, text ● Jessica Lindgren, foto

En vit paketbil med ett Z på fronten – är det någon som kör runt i Närpes och stöder Rysslands krig mot Ukraina? Nej, budbilen tillhör det lokala företaget Zebelli och har inget med kriget att göra. Det kunde tidningen *Syd-Österbotten* berätta efter att ha kontaktats av oroliga läsare och rett ut frågan.

”Det här är ett av många exempel på hur händelser från stora världen tar sig uttryck hos oss. Vår redaktion på nio personer bevakar inte krigshändelserna i Ukraina, men som lokaltidning har vi en mycket viktig uppgift i att berätta om hur kriget påverkar vårt lokalsamhälle”, säger **Anja Kuusisto**, ansvarig utgivare på *Syd-Österbotten* sedan början av januari.

Hon är uppvuxen i Kaskö, som hör till *Sydins* kärnområde, men har bott i Åboregionen de senaste 37 åren. Där har hon jobbat som reporter på Svenska Yle, som ansvarig utgivare på tvåspråkiga *Pargas Kungörelser* och senast som reporter, nyhetschef och ledarskribent på *Åbo Underrättelser*.

Hon sökte jobbet på *Sydin* för att hon ”kittlades av en nyfikenhet och av möjligheten att få leda en redaktion”. De första tre månaderna beskriver hon som otroligt intensiva. Hennes första två veckor på det nya jobbet präglades av slutspurten i välfärdsområdesvalet.

”Normalt brukar man förbereda valbevakningar månader på förhand och dessutom kände jag ju ännu inte lokalpolitikerna.”

Valbevakningen gick bra, men veckan där-

på avslöjades ockerhärvan i Närpes, som fick stort nationellt genomslag. De stora riksmidierna skickade ut sina reporterteam, som synade Närpes ur ett helikopterperspektiv.

Vi skriver inget på deras modersmål. Tänk om vi kunde ha en återkommande spalt på vietnamesiska och bosniska.

”Som journalist vill man förstås vara först ut med nyheter, men samtidigt var det bra att problemen fick stor genomlysning. Riksmidierna har väl vid det här laget glömt Närpes, men vi som lokaltidning behöver hålla ämnet levande och följa upp problemen.”

NÄRPES HAR OFTA ANVÄNTS som ett positivt exempel på lyckad integration och Kuusisto påpekar att det finns många goda samarbeten i Närpes, inte minst inom lokalpolitiken och inom idrotten. Samtidigt har hon reflekterat över hur *Sydin* ytterligare kunde bidra till att göra nyfinländare mera hemmastadda i Sydösterbotten.

”Vi skriver inget på deras modersmål. Tänk

om vi kunde ha en återkommande spalt på vietnamesiska och bosniska. Det skulle kunna öppna nya dörrar till lokaltidningen för alla som bor här.”

En win-win-situation där även *Sydin* skulle kunna öka sin läsarbas. Liksom andra lokaltidningar kämpar *Sydin* med att få läsarna med sig i den digitala omställningen.

”Det är den stora utmaningen, men jag tycker att HSS Media har lyckats väl med att göra starka e-tidningar. Här vill läsarna ha allt innehåll som traditionellt finns i papperstidningen, inklusive dagbok, dödsannonser och andra familjenyheter. I Åboregionen fanns ett större intresse för att följa nyheter via webben.”

Hon har överraskats av *Sydins* centrala position i utgivningsområdet och beskriver kontakten med läsarna som omedelbar och aktiv.

”När jag ringer upp någon nu behöver jag inte förklara vad *Sydin* är. För det mesta vill personen gärna ställa upp på intervju och medverka i tidningen.”

FÖR ATT KOMMA IN i de lokala diskussionsämnen har hon gått med i Facebook-grupper i Närpes, Kristinestad och Kaskö. Hon känner igen tonen från motsvarande grupper i Pargas och Nagu.

”Det finns ofta två grupper på en ort, en grupp som är nöjd och delar munterheter och en annan som är missnöjd och klagar. Jag är med för att pejla läget och ibland kan jag få idéer till nyheter och ledare från sociala medier.”

Anja Kuusisto fick en rivstart på tidningen Syd-Österbotten i Närpes med välfärdsval och ockerhärva. Hon rör sig gärna på stan för att snappa upp vad läsarna diskuterar och skriver gärna bland folk. "Distanslivet har lärt oss att vi kan jobba varsomhelst. Jag tycker att det roligt att variera arbetsmiljön."

I sina ledartexter hanterar hon i första hand lokala frågor, men ibland tar hon ett allmänmänskligt perspektiv på nationella händelser. Det mest eldfångda hittills var när hon tog ställning i rättegången mot **Päivi Räsänen**.

"Ledarna ska i regel hålla sig till det lokala, men jag valde att ta upp ämnet eftersom jag starkt fördömer vissa av Räsänens påståenden och för att det är en fråga som berör alla,

även folk här i trakten. Jag frågade kollegorna på redaktionen hur de tror att texten kommer att mottas av läsarna och fick svaret att det är nog bara att köra."

Det kom in en starkt kritisk reaktion, men många fler som var positiva över att hon tog upp frågan i *Sydin*.

"Självklart blev jag glad över att läsare ger feedback. Ledare hör ju inte till de mest klickade texterna."

Liksom andra lokaltidningar balanserar *Sydin* dagligen mellan dystra rapporter kring Ukrainakrisen och glättiga nyheter med lokal prägel.

"Vi lever i en unik och tragisk tid just nu, men jag vill citera **Kerstin Kronvall** som nyligen skrev att det är viktigt att vi tillåter oss att glädjas åt småsaker, som att det blommar i rabatten och att flyttfåglarna återvänder." ●

"Det finns galet mycket jobb, men om ingen vet vem du är hjälper det inte"

Lina Laurent, text ● Cata Portin, foto

Arbetskraftsbristen inom film- och tevebranschen har pågått en tid. Fiktionsserier, särskilt via strömningstjänster, live-sändningar och internationella samproduktioner ropar efter kunnigt folk. Proffs behövs också för strömning av möten och evenemang, tjänster som blivit betydligt vanligare under coronapandemin.

De proffs som ofta efterfrågas är medianomer och i Finland finns den enda svenska medianomutbildningen vid Arcada i Helsingfors. **Rebecka Store** har på Arcada studerat manus och regi. **Kristofer Söderström** har studerat foto och klipp. Redan under studietiden har de jobbat via egna företag och samlat en rejäl mängd praktik och arbetserfarenhet. De blir klara med studierna inom kort och båda ser positivt på framtiden. Fast ordet positivt är nog en underdrift – det står snabbt klart att de har ett passionerat förhållande till sin bransch.

"Det finns ju inte ett bättre jobb, på riktigt. Du får se så mycket cool shit, du får göra så mycket coolt stuff och du får träffa så jäkla mycket coola människor. Det är det man lever av", säger Söderström.

Store drar paralleller till när hon var barn. Då gjorde hon filmer med sina kompisar. De filmade med mobiltelefoner, lekte och hittade på berättelser.

"En liknande kreativ lekfullhet finns ganska starkt i projekten inom film och teve. Visst finns det långa inspelningsdagar när du är trött och du ska bära tung utrustning. Men det är ändå roligt och efteråt kommer man bara ihåg de bra sakerna."

Att tänka projekt är normen i branschen. Ett gig kan vara från en dag eller några veckor till flera år.

"Eftersom du i varje projekt träffar nya människor, lär dig nya sätt att göra saker på och ser att olika lösningar fungerar så kan du inte låta bli att utvecklas. Du blir sjuttons bra på det du gör bara genom att jobba", säger Söderström.

Rebecka Store och Kristofer Söderström utexamineras snart som medianomer från yrkeshögskolan Arcada. De har företag och ser positivt på framtiden – jobb finns bara man är aktiv.

I OCH MED ATT DET RÅDER arbetskraftsbrist i branschen ser framtiden rätt ljus ut för dagens medianomstudenter. Rebecka Store drömmer om att jobba som manusförfattare och som FAD (first assistant director eller inspelningsledare på svenska). Hon frilansar vid sidan av studierna som översättare, från engelska och tyska till svenska, vid Yles översättnings- och versionerings-team. Det ger en ekonomisk trygghet och en bra grund att växa från.

"Jag trivs jättebra med att texta filmer och teveserier. Jag börjar översättningen med att läsa manus och se igenom hela serien eller filmen. Genom att läsa andras manus lär jag mig om manusformat, -genrer och om dramatiska kurvor."

Söderström har inga uttalade framtidsdrömmar.

"Jag vet inte vad jag vill eftersom jag vill göra allt. Jag älskar bara att vara i den här branschen."

VILKEN ROLL HAR då högskolan i en bransch där man lär sig det viktigaste på verkstadsgolvet?

"Skolan visar vilka möjligheter som

finns och hur branschen fungerar. Ingen har ett yrke när den kommer ut härifrån och så ska det vara. Du blir en filmare av det du lär dig i jobbet", säger Söderström.

Store säger att den som vill få ut det mesta av utbildningen ska forma sina studier själv.

"Det viktigaste är att man själv tar initiativ och utforskar det man tycker om och är intresserad av. Ibland kräver det att man drar igång ett eget filmprojekt för att få lära sig det man mest vill undersöka."

Och även om det finns jobb så regnar de inte från himlen, påpekar Söderström.

"Tyvärr är branschen sådan att du inte kommer in i den om du inte känner någon, det gäller särskilt för fiktionssidan. I början är det alltid tungt, men så fort jobben börjar komma så ramlar de in i sådan takt att du inte hinner med alla. Det finns galet mycket jobb, men om ingen vet vem du är så hjälper det inte." ●

För artikeln har också Fred Nordström, lektor i mediekultur vid Arcada, intervjuats.

Arcada utbildar medianomer

- Arcada erbjuder landets enda svenskspråkiga medianomutbildning (YH). Utbildningen inleddes 1997.
- Årligen antas 24 studenter till fyra utbildningsinriktningar inom produktion: producentskap, ljudarbete, foto och klipp samt manus och regi. Till inriktningen online media antas årligen 16 studenter.
- Söktrycket är högst för inriktningarna ljudarbete samt foto och klipp.

Credda den som creddas bör

En känd finlandssvensk Yle-journalist låter i en kolumn bli att credda sin polska medarbetare och svenska frilanskollega, en erfaren fotograf. En frilansjournalist som arbetat för en finlandssvensk branschtidning i flera år skriver texter som till stor del består av direkta översättningar från utländska tidningar, utan eller med väldigt sparsam källhänvisning. En *Hbl*-artikel berättar om ett företag som nyligen öppnat en pizzautomat. Artikeln grundar sig enbart på företagets pressmeddelande – läsaren får bland annat veta att "pizzadagen är varje dag".

Hur vi citerar, använder källor, marknadsföringsmaterial och är den som äras bör är byggstenar i journalistikens etik och förtroende. Ändå förekommer det pinsamt mycket slarv inom branschen.

Exemplet med frilansjournalisten som "lånade" material från utländska tidningar stötte jag på i samband med en granskning. Jag försökte nå journalisten för att fråga hur hen tänkte, men utan resultat. Jag vände mig till **Eero Hyvönen**, ordförande för Opinionsnämnden för massmedier, för att be om råd. Ska jag anmäla en annan frilansjournalist – en kollega? Det kändes osolidariskt. Jag kunde ju uppfattas som en gnällspik eller översittare.

Eero Hyvönen säger att journalister kunde bli bättre på att diskutera sinsemellan. I stället för att genast vara upprörd på Twitter, eller muttra tyst för sig själv så kan man ta kontakt med den berörda journalisten eller chefredaktören. Eller helt enkelt göra den där anmälan.

Anu Silfverberg, *Long Plays* redaktionschef, tar upp samma tema i *Long Plays* nyhetsbrev i december. Hon skriver att journalister väldigt sällan gör anmälningar till Opinionsnämnden.

"Frågor som väcker tankar inom branschfolket faller

i skuggan. Det har väl en koppling till de små kretsarna; ingen vill vara den som skvallrar för läraren", skriver Silfverberg. Silfverbergs poäng är att journalister borde börja skriva anmälningar till Opinionsnämnden i mängd och massor för att göra kritiken mer vardaglig.

Ska jag anmäla en annan frilansjournalist – en kollega? Det kändes osolidariskt.

Till sist en önskan om en särskild typ av texter som kunde ägnas mer och fler etiska reflektioner: rewrites. Särskilt rewrites som görs av stora nyheter eller av granskningar som krävt mycket arbete. Klart att alla journalister gillar när ens nyhet blir en nyhet, men glädjen kan snabbt bytas ut till frustration, särskilt i en tid där alla kämpar om mediekonsumenternas pengar. För visst känns det snopet om ingen söker sig till, eller betalar för, originalverket eftersom man redan fått informationen via andra kanaler.

De värsta exemplen på rewrites uttrycker slapphänt journalistik där man vill lyfta en fråga utan att lyfta ett finger själv. Eller kanske man inte ens vill lyfta frågan utan enbart komma åt webbtrafiken kring det som blivit en snackis?

Opinionsnämnden för massmedier utreder om Journalistreglerna ska förnyas. Praxis kring rewrites och citat kan behöva tydligare spelregler.

Lina Laurent • Skribenten är frilansjournalist och kommunikatör.

FÖRE DEADLINE

ÅU erbjuder Västnyland fem dagar med papperstidning

Abo Underrättelser slår sig in på den västnyländska mediemarknaden med att erbjuda papperstidning fem dagar i veckan. Det är en stor skillnad jämfört med KSF Medias *Västra Nyland*, som för några år sedan reducerade sin utgivning till två papperstidningar per vecka.

Att Västnyland är intressant för ÅU ser chefredaktör **Tom Simola**, tidigare stadsdirektör i Raseborg, som självskrivet. Det beror inte bara på att regionen med sina 12 000 svensk- och tvåspråkiga hushåll är en seriös marknad att expandera på, utan också på att Åboland och Västnyland enligt honom på många sätt är likartade regioner.

"Novia och Axxell har verksamhet i Västnyland,

Åbo och Åboland. Under våren startar Västnylands och Åbolands egna fotbollsserie med EIF, PIF och TPS i division 1. Det spelas handboll på båda sidorna av landskapsgränsen och Åbo Svenska Teater är regionteater också i Västnyland. Fritidsboendet har en stark ställning i Åboland och Västnyland."

Ur Simolas perspektiv finns det en stark potential att bygga en kusttidning för Sydvästra Finland.

ÅU kommer att konkurrera med både *Västra Nyland* och Svenska Yles lokalredaktion, som är starka i regionen. Simola tar den existerande medienärvaron med ro.

"Vi tror på vår egen produkt med papperstidning fem dagar i veckan och nyheter på nätet varje dag.

Svenska Yle kommer ju också att se lite annorlunda ut framöver, då Yle-lagen ändras."

Hur bevakningen ska se ut formas under tid. Men det ska inte bli enbart solskenshistorier i ÅU.

"Vi vill också bidra till en konstruktiv lokal diskussion och lyfta fram frågor som kanske kräver nya lösningar, lokalt och regionalt."

ÅU:s journalistiska nyrekrytering i Västnyland är **Kristoffer Nöjd**, tidigare journalist vid *Västra Nyland*, som nu återvänder till branschen efter några år som kommunikatör vid Ingå kommun.

Jeanette Björkqvist

FOKUS

Elina Henttonen järjesti joulun keväällä

Nina Erho, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Avotakan AD **Elina Henttonen** kollegoineen järjesti A-lehtien *Kaikkien aikojen Joulun* -lehden kuvaukset maaliskuun vaihteessa. Kuvista syntyy kuuden aukeaman juttu, jota sen tekijät kutsuvat jouluspektaakkeliksi.

”Otimme kahdessa päivässä kaksikymmentäkaksi kuvaa joulun herkuista, koristeista, paketeista ja askarteluista. Kuvaukset olivat nyt, koska lehti menee painoon jo syyskuussa, ja se tehdään muiden töiden ohella.”

Joissakin kuvissa näkyvät esimerkiksi Henttonen kädet, koska ”pieni ihmisen läsnäolo tekee kuville hyvää”. *Kaikkien aikojen Joulun* ilmestyy 5. lokakuuta.

Henttonen ei vielä tiedä ensi joulun ”hittiä”, mutta viime joulusta oli kuvauksissa apua. Hän keräsi koristeita ja ideoita jo silloin, koska nyt niitä olisi vaikeampi löytää.

Kuvauksissa hän ei ehdi fiilistellä. Kuviin joulu syntyy rekvisiitasta ja valoista.

”Kun kaikki on purettu ja pakattu, en halua hetkeen nähdä joulusta vilaustakaan. Mutta se menee pian ohi.” ●

Elina Henttonen suunnittelee Kaikkien aikojen Joulun kuvat ja värit, askartelee kuvausrekvisiittaa, osallistuu stailaukseen ja taittaa. Kuvausaikataulu jännitti, mutta kaikki meni nappiin. ”Yllätys oli vain lainasohvan odotettua isompi koko. Kuusen saimme Kotivinkin sisustustoimittajan Natalia Rehbinerin (oik.) metsästä. Kynttilät olivat ledejä”, Henttonen sanoo.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Toimittaja kestää henkilökohtaisen palautteen paremmin kuin pelkäsin

Oletko muokannut työkaverisi juttuja ja huomannut tuhahtelevasi vuodesta toiseen samoille asioille? Niin minäkin. Kynnys kommentoida virheitä ja maneereita suoraan kollegalle saattaa olla korkea. Eipä kommentointiin monesti ole kunnolla aikaakaan.

Tänä vuonna aikaa on järjestynyt ja olen alkanut pitää toimituksessamme kieliklinikkaa. Otan käsitteeseen yhden toimittajan kerrallaan ja etsin toimitusjärjestelmästä 5–10 hänen juttuaan. Kurkistan juttujen vanhoihin, editoimattomiin versioihin, joissa näkyy toimittajan oma jälki. Kokoon huomioiden pohjalta yhteenvedon kehitysvinkkeineen ja esittelen sen kahdenkeskisessä juttutuokiossa, jossa päästään samalla puhumaan työn arjesta.

Klinikoiden perusteella voi jo nyt kertoa toimittajien teksteistä yleisiä havaintoja. Ehkä olennaisin on, että jargon tarttuu herkästi myös hyvien kirjoittajien teksteihin. Erityisen alttiita tekstit ovat kökköyk-

sille, kun odotetaan uutisen syntyvän suoraan tiedotteesta. Tällaisille teksteille on usein varattu varsin vähän kirjoitusaikaa, joten ainakin jotkut mieluummin sietävät kankeuksia tekstissään kuin soittavat tiedotteiden lähettäjiä ja esittävät tarkentavia kysymyksiä.

Toinen keskeinen havainto on, että mutkikkaiden virkkeiden ja sanajärjestysten vanavedessä tekstiin ui suoranaisia virheitäkin, jotka voisi välttää pilkkomalla ja suoraviivaistamalla. Jos esimerkiksi pilkkutus mietityttää tai kielikorva ei auta objektin sijanvalinnassa, kannattaa luopua monilauseisista virkkeistä ja kiemuraisista rakenteista. Yksi asia per virke on usein hyvää.

Havainnoista ilahduttavin on, että tähän mennessä kukaan kollega ei ole suivaantunut vaan moni on nykytellyt huomioille ja ollut niistä jopa iloinen. Henkilöstötutkimuksissa nousee tyypillisesti esiin, että moni haluaisi työpaikallaan nykyistä enemmän palautetta. Tämä pätee selvästi myös kieleen.

TUTKITTUA

Politiikan journalismi ei muuttunutkaan viihteeksi

2010-luvun kynnyksellä uskottiin, että politiikan journalismi tulisi liukumaan kohti keltaisen lehdistön tyyliä. Tämän tutkimuksen perusteella ennustus ei käynyt toteen. Kriittisyys ja objektiivisuus ovat säilyttäneet arvonsa. Perinteinen journalismin eetos ohjaa yhä politiikantoinnattajia.

Tämä selviää tutkimuksesta *Political journalism content in a new era: the case of Finnish newspapers, 1995–2015*, jonka julkaisi tammi-kuussa *European Journal of Communication*. Tutkimuksen on laatinut Tampereen yliopiston viestinnäntutkija **Jari Väliaverron**.

Julkaisussa Väliaverron analysoi viime vuosikymmenien muutoksia politiikan journalismissa. Aineistoksi valikoitui 2620 artikkelia vuosien 1995–2015 *Aamulehdestä*, *Iltalehdestä* ja *Helsingin Sanomista*. Menetelmänä käytettiin vertailevaa sisältöanalyysia. Julkaisu on osa kansainvälistä tutkimusten kokonaisuutta, jossa

selvitetään, miten sanomalehtien sisällöt ovat muuttuneet vuosikymmenestä toiseen.

Etukäteen tutkija oletti, että tällä vuosituhannella lehdissä olisi siirrytty pois päin perinteisestä päätöksentekoon keskittyvästä journalismista. Moista trendiä ei kuitenkaan näkynyt *Helsingin Sanomissa* tai *Aamulehdestä*. Politiikan journalismi keskittyi edelleen 2010-luvulla päätöksistä uutisoimiseen ja päätöksenteon analysoimiseen.

Vanhimmassa aineistossa *Ilta-lehti* poikkesi tyyliltään muista lehdistä. Ero huipentui vuonna 2005. Silloin lehdessä julkaistiin melko paljon artikkeleita, joissa käsiteltiin politiikan sijaan poliitikkojen yksityiselämää.

Sen jälkeen *Ilta-lehti* alkoi lähestyä muiden lehtien linjaa. Vuoden 2015 aineistossa erot lehtien

välillä olivat kutistuneet vähäisiksi. Päätöksenteko oli tuolloin kaikissa kolmessa lehdessä yhtäläisesti poliittisen journalismin tärkein aihe.

Merkittäviä eroja löytyi kuitenkin edelleen tekstien näkökulmista. *Helsingin Sanomat* painotti neutraaliutta hieman enemmän kuin *Ilta-lehti*.

Juha Matias Lehtinen

KUVA: ANTON REENPÄÄ / OTAVAMEDIA

Petri Korhonen, 56, aloittaa *Demokraatin* vastavana päätoimittajana toukokuun puolivälissä. Aiemmin hän on toiminut *Seuran* toimituspäällikkönä ja tuottajana. Hän on työskennellyt myös Otavamedian ulkoilulehtien päätoimittajana sekä *Helsingin Sanomissa*, *Nelosella*, *Taloussanomissa* ja *Ylessä*.

Demokraatin uuden päätoimittajan Petri Korhosen mielestä verkko markkinoi printtiä

Mikä veti Demokraattiin?

Seuran uudistaminen oli hauskaa, mutta neljä vuotta on pitkä aika. Tuntui, että en opi enää uutta. Yhteiskunnalliset aiheet kiinnostavat.

Mikä työnsi Seurasta?

Seuralla menee hyvin. Ei ollut ajolähtöä eikä suurta tarvetta lähteä.

Miksi työskentelit viimeksi tuottajana?

Tulin toimituspäälliköksi, ja minun piti olla tämä vuosi kirjoittavana toimittajana. Halusin kokeilla, miten tutkivan journalismin juttujen teko onnistuu.

Miten hurmasit Demokraatin rekrytoijat?

Puhuimme siitä, millainen moderni puoluelehti on. Paperilehdestä luopuminen tai maksumuuri eivät ole patenttiratkaisuita. Verkko voi myös markkinoida printtiä. Muiden kuin isojen uutismedioiden on löydetävä oma "nichensä".

Puhuit Demokraatissa eettisesti kestävästä politiikan journalismista. Mitä se on?

Kansallinen yhtenäisyys ja yksimielisyys on lisääntynyt, mutta kriisit ja murrokset jatkuvat. Ei ole aika lietsoa keinotekoisia vastakkainasetteluja.

Mikä osa puoluelehden päätoimittamisesta on aatetta, mikä journalismia?

En ole puoluepoliittinen ihminen, ja meidän tekemään journalismia. En usko joutuvani vääntämään siitä enempää kuin *Seurassa* siitä, miten usein *Dannya* haastatellaan.

Miten kalastat Demokraatille nuoria lukijoita?

Hyvällä sisällöllä. "Nuorisolle suuntaaminen" kuulostaa samalta kuin rupeaisin yht-

äkkiä puhumaan nuorisokielellä.

Demokraatti on aikakauslehti ja verkkouutislehti. Miten johdat molempia hyvin?

Eri alustat tarjoavat lukijoille ja tekijöille eri nautintoja. Yritän löytää tekijöille ilmaisetavat ja kanavat, joissa he pääsevät parhaiten loistamaan.

Demokraatilla on ollut vuodesta 2019 väliaikainen päätoimittaja. Miksi vakituinen palkataan vasta nyt? Jääkö väliaikainen hommiin?

Luulen, että kyse oli koronan aiheuttamasta poikkeustilasta. Kaikki jäävät hommiin. Yritän tulla toimitukseen rehellisesti, aidosti ja tönimättä muita syrjään.

Paras vastaväitteesi, jos Demokraatista yritetään säästää?

Lehtien on tultava toimeen mahdollisimman omillaan. Siinä auttaa vetävä sisältö. Toimitus on jo tehokas. Määrättömiin ei voi leikata. Työntekoa ei voi lisätä muodollisilla päätöksillä vaan poistamalla sen esteitä.

Olet maanpuolustusharrastaja. Miten se vaikuttaa Demokraatin Nato-kantaan?

En kerro julkisesti, miten äänestän tai mitä mieltä olen Natosta. Mutta ei Nato ole minulle mörkö.

Paras ja huonoin ominaisuutesi esihenkilönä?

En mikromanageroi. Heitän puujalkavitsen väärissä paikoissa.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Seuran päätoimittaja **Erkki Meriluoto** on kärkeästä osaamisessa ja sosiaalisessa älyssä.

Nina Erho

Pitkän päivän matka perille

I tsenäisyyspäivän korvalla olin matkalla eräseen lappilaiskylään tapaamaan entistä pikkulottaa. *Lapin Kansan* kuvaaja oli mennyt edeltä.

Tunnin ajamisen jälkeen Googlen kartta ilmoitti minun olevan perillä. Ympärilläni näkyi vain lumista metsää ja peltoa silmänkantamattomiin. Soitin kuvaajalle: "Minkä värinen se talo olikaan?"

"Vaaleanpunainen", hän vastasi.

Kysymys oli huonosti aseteltu. Talon taloa ei näkynyt mailla halmeilla.

Kuvaaja naurahti ja totesi, että onpa hassua, kun sama osoite löytyy kahdesta paikasta: sekä Rovaniemeltä Kittilään että Rovaniemeltä Sodankylään viedä tieltä.

Että mitä että, kysyin. Kuvaaja vastasi, että juu, Googlen kartta olisi johdattanut Sodankylään, eli harhaan, mutta onneksi hän älysi ajoissa. Arvata saattaa, kuka ei älynnyt.

U-käännöksen tehtyäni huomasin, että bensa ei riittäisi perille asti. Nyt perille oli reilu puolentoista tunnin matka. Rovaniemelle asti ei tarvitsisi palata, sillä Tiaisten kohdalla pääsisin metsätietä pitkin oikaisemaan. Ilokseni siellä oli myös huoltoasema. Ajoin tankille. Kopeloin laukkaa. Nielaisin. Lompakko oli jäänyt kotiin.

Nielin ylpeyteni ja lampsin huoltoasemalle. Yrittäjä kuunteli tarinani ja totesi ykskantaan: eiköhän lähdetä tankkaamaan! Nolona pyysin tilinumeron ja annoin vakuudeksi kaikki mahdolliset tietoni.

Mies katsoi minuun hymyillen: "Silmistä näkee, keneen voi luottaa." Kotiin päästyäni maksoin tankkauksen takaisin ekstrojen kera. Kotiin pääsin vasta puoliltaöin.

Pikkulotalle oli kertynyt odotellessa hiukan sanottavaa.

Maria Paldanius

Kirjoittaja on rovaniemeläinen freelancetoimittaja ja tietokirjailija.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Maakuntien lehdistöyhdistysten jäsenillä on paljon yhteistä: sama tes, saman tyyppiset työpaikat ja usein jopa sama työnantaja. Siksi yhteistyön lisääminen on järkevää, sanoo Oulun Nallikarissa kuvattu Päivi Alasuutari.

KAIKKI TAPAHTUMAT AUKI KAIKILLE JÄSENILLE, ESITTÄÄ LIITON TULEVAISUUTTA POHTINUT RYHMÄ

Marja Honkonen, teksti • Teija Soini, kuva

Turkuun teatteriin, Ouluun podcastkurssille, Pirkanmaalle yhteiseen illanviettoon? Tulevaisuudessa Journalistiliiton jäsenen pitäisi voida osallistua liiton kaikkien yhdistysten toimintaan riippumatta siitä, mikä hänen oma yhdistyksensä on. Näin ehdottaa Journalistiliiton tulevaisuutta pohtinut järjestövaliokunta.

Valiokunta myös lisää yhteistyötä maakuntien lehdistöyhdistysten välillä. Tulevaisuudessa niillä voisi olla yhteisesti palkattuja työntekijöitä auttamassa toiminnan pyörittämisessä, valiokunnan jäsen **Päivi Alasuutari** sanoo. Pienet yhdistykset voisivat näin keskittyä yhdistysbyrokratian sijaan enemmän varsinaisen toiminnan järjestämiseen.

”Pienessä yhdistyksessä paperitöiden tekemistä voi helposti tulla pääasia”, Alasuutari sanoo.

Tapahtumien avaamisella ja yhteistyön lisäämisellä on tarkoitus parantaa jäsenten palveluita ympäri Suomea. Tavoitteen toteutuminen on yhdistyksistä itsestään kiinni: valiokunta ei esimerkiksi aio esittää muutoksia yhdistysten rahoitukseen ta-

valla, joka pakottaisi lisäämään yhteistä toimintaa.

Liiton tämän vuoden budjettiin on varattu raha, jota yhdistykset voivat käyttää yhteisten tapahtumien järjestämiseen. Sitä on haettu tähän mennessä yhteen tapahtumaan.

Alasuutari uskoo, että yhteistyöhön löytyy intoa. Hän kuuluu itse Pohjois-Suomen Journalisteihin, joka jo nykyisin tarjoaa koulutuksiaan myös pohjoisessa asuville freelanceyhdistyksen ja Radio- ja televisiotoimittajien liiton jäsenille.

JÄRJESTÖVALIOKUNTA SAI REILU kolme vuotta sitten tehtäväkseen pohtia liiton toiminnan kehittämistä. Sen ratkottavaksi tulivat muun muassa talouden vakauttaminen, toiminnan digitalisointi, jäsenmäärän kasvattaminen ja jäsenpohjan laajentaminen sekä yhdistysrakenteen uudistaminen.

Pulmista moni on ehtinyt osin ratketa, valiokunnan työtä johtanut Journalistiliiton hallituksen jäsen **Hanna-Kaisa Hämäläinen** sanoo. Finkatyöttömyyskassa vaihtui halvempaan A-kassaan, korona pakotti digiloikkaan ja Suomen elokuva- ja

mediatyöntekijät ry SET liittyi Journalistiliittoon.

Liiton yhdistysrakenne sen sijaan ei muutu, vaikka sitä yritetään uudistaa nyt jo kolmannen perättäisen työryhmän voimin. Journalistiliittoon kuuluu 18 jäsenyhdistystä, joista kolme on valtakunnallisia ja muut alueellisia. Rakenteen vuoksi samassa kaupungissa asuvat sanomalehtitoimittaja, radiojournalisti ja freelancer saattavat kuulua eri yhdistyksiin, vaikka paikkakunnalla olisi vain kourallinen journalisteja.

”Jos liitto luotaisiin nyt, järjestörakennetta ei varmasti ratkaistaisi näin”, Hämäläinen sanoo.

Hämäläisen mukaan aika ei ollut kuitenkaan vielä kypsä yhdistysten yhdistämiseen tai niin sanottuun Tanskan malliin. Tanskan liitossa jäsen voi kuulua useampaan yhdistykseen tai löyhempiin, työnkuvaan perustuviin ryhmiin.

Kaiken toiminnan avaaminen kaikille on Hämäläisen mukaan yksinkertaisin tapa madaltaa yhdistysrajoja.

Järjestövaliokunta esittelee työtään valtuustolle 19.–20. toukokuuta pidettävässä kokouksessa. ●

TOIMITTAJAT BERMUDAN KOLMIOSSA

Valkovenäläinen **Alina** (nimi muutettu) on kaksinkertainen maanpakolainen. Kun häntä vastaan kesällä 2021 nostettiin yhä uusia rikossyytteitä ja omaisuus takavarikoitiin, hän päätti siirtyä töihin toiseen maahan. Paikaksi valikoitui Kiova, tuttu kaupunki, jonne Alina asettui jatkamaan blokatun verkkomediansa tekemistä.

Helmikuussa 2022 Alina pakeni Kiovasta. Tapasimme hänet huhtikuun alussa Vilnassa, kaupungissa, joka Varsovan ohella tällä hetkellä toimii suurimpana valkovenäläisten journalistien turvapaikkana.

”On erittäin raskasta joutua jättämään kaikki kahdesti. Valko-Venäjällä minun omaisuuteni on jäädytetty. Sain vähitellen elämän Kiovassa alkuun, nyt sekin tuhoutui”, Alina kertoi Journalistiliiton kansainväliselle valiokunnalle.

Siksi se, että EU:n Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistamat pakotteet osuvat välillisesti myös riippumattomiin journalisteihin, tuntuu kohtuuttomalta.

Valkovenäläiset ja venäläiset maanpaossa elävät toimittajat tekevät työtään käytännössä kansainvälisten sananvapaus- ja demokratiajärjestöjen avustusten turvin. Sekään ei ole heille ongelmantonta, sillä ulkomaisiksi agenteiksi tai ekstremisteiksi julistetut toimittajat eivät saisi ottaa vastaan ulkomaista rahoitusta. Kotimaidensa ulkopuolella journalistit ovat fyysisesti turvassa – heidän läheisensä sen sijaan eivät ole. Alinan puoliso asuu yhä Valko-Venäjällä. Vilnassa asuvat valkovenäläiset journalistit myös matkustavat yhä kotimaahansa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto ilmoitti maaliskuussa lopettavansa kaiken sellaisen yhteis-

työn tukemisen, jossa on mukana venäläisiä tai valkovenäläisiä. Pesuveden mukana on vaarassa mennä tanskalaisen Nordic Journalism Centerin perustama nuorten journalistien verkosto. Seurasin verkoston tapaamista Helsingissä. Venäläiset olivat mukana verkon välityksellä. He ottivat suuren riskin edes puhumalla kollegoilleen Pohjoismaista, mutta jokainen sanoi, ettei luovu riippumattoman journalismin tekemisestä niin kauan kuin se suinkin on mahdollista.

”Olemme teidän kanssamme”, sanoivat pohjoismaiset kollegat.

Mutta olemmeko?

Ukrainan julma sota on kääntänyt maailman **Putinin** Venäjää vastaan, kuten oikein onkin. Sotaa seurannut vapaan median ja kansalaisyhteiskunnan alasajo on kuitenkin johtanut tilanteeseen, jossa journalisteja painostetaan pahimmillaan kolmesta suunnasta: Valko-Venäjän ja Venäjän hallinnon sekä tahattomasti myös lännen suunnasta.

Alinan kotiseuduilla on venäläisiä joukkoja ja raketit lentävät yli talojen. Sotatoimista ei saa kertoa eikä niitä arvostella. Oma työ on tehty mahdottomaksi – ja nyt pakotteiden vuoksi myös länsimaat kääntävät selkänsä. Pankkitilejä ja rahoituksia on jäädytetty. Toimittajat elävät kuin Bermudan kolmiossa: joka suunnassa vaanii vaara.

”Ihmisten lännessä tulisi erottaa Valko-Venäjän hallinto ja tavalliset ihmiset”, selittää **”Oleg”**, toinen valkovenäläinen journalisti. Puheiden tasolla näin onkin, mutta sodan keskellä kaikilla on kiire. Tuon kiireen ei kuitenkaan pitäisi tuhota niiden tulevaisuutta, joiden käsissä lepää itäisen Euroopan toivo. ●

Salla Nazarenko ●

Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija.

Sanomalehtimies 9/1971 kritisoi suomalaista Afrikka-journalismia.

Luokaton Afrikka-journalismi

Vuonna 2022 Saharan eteläpuolisessa Afrikassa työskentelee yksi suomalainen kirjeenvaihtaja.

50 vuotta aiemmin **Antti Kyy-näräinen** valitteli *Sanomalehtimiehesä*, että alueen uutiset eivät kiinnosta. Ne vähät uutiset, joita Saharan eteläpuolelta Suomeen kantautuu, ovat tavalla tai toisella ongelmallisia, hän kirjoittaa.

”Kuva biafralaisesta lapsesta pullottavine vatsoineen ja vanhuksenkasvoineen on vaikuttava esimerkki Afrikan uutisille luonteenomaisesta sensaatioinformaatiosta. Kuva ei kuitenkaan vastaa kysymykseen: Mitkä syyt johtivat konfliktiin, jossa hän saa kärsiä.”

Kongo oli pitkään Afrikan stereotyyppivaltio, ja nyt sellaiseksi on muodostunut Nigeria, Kyy-näräinen kirjoittaa. Alueeseen perehtyneitä toimittajia ei Suomessa juuri ole. Länsimaiset lehdet uutisoivat alueelta keltomattomasti. Etelä-Afrikan hallitus haluaa toimittajien tukevan apartheidia, ja ”useimpia ihmisiä lännessä kiinnostaa kuva onnellisista viidakossa-eläjistä, joille aina paistaa aurinko”.

Kirjoittaja esittää myös ratkaisuja: toimittajien perehtymisen lisäksi pitäisi tiedonvälitystä tukea esimerkiksi auttamalla sähkötyöverkon laajentamisessa ja maiden omien uutistoimistojen perustamisessa.

Maria Pettersson

Oman tiensä kulkija

LEHTIKUVAAJA VEIKKO LINTINEN
10.8.1932 TAMPERE – 4.2.2022 TAMPERE

Lehtikuvaaja **Veikko Lintinen** kuoli 89-vuotiaana Tampereella.

Lintinen oli oman tiensä kulki- ja. Hän oli sinnikäs, kekseliäs ja määrätietoinen etsijä. Lintinen etsi uutista, ja kun se löytyi, hän nappasi kuvan, jota muilla ei ollut.

Elämänsä urheilukuvan Lintinen otti jääkiekon MM-kisoissa Tukholmassa vuonna 1970, kun neuvostoliittolainen **Anatoli Seglin** sammui maalituomarina kesken ottelun. Jääkiekkoliiton puheenjohtaja **Harry Lindblad** pyysi, että kuva julkaistaan vasta sen jälkeen, kun Suomi oli saanut jääkiekon MM-kisat 1974.

Neuvostoliiton suurlähetystö yritti ostaa kuvat, mutta Lintinen ei myynyt. Kuva julkaistiin *Viikko-Sanomissa*, ja Suomi sai kisat.

Urpo Lahtinen pestasi Lintisen Lehtimiehiin 1971 kuvatoimituksen päälliköksi. Lintinen toimi tehtävässä aina vuoteen 1988.

Lintinen oli Lahtisen ja **Veikko**

Ennalan hovikuvaaja, joka kävi kuvausmatkalla 68 maassa. *Hymy*-vuosinaan Lintinen tunsu lähes kaikki maan julkikset **Irwinistä Urho Kekkoseen**.

Lintinen oli tarkka edunvalvoja. Hän oli Pirkanmaan Journalistien kunniajäsen, joka ehti toimia yhdistyksen hallituksessa yhteensä 16 vuotta.

Veikko Lintistä jäivät kaipaamaan neljä lasta, yhdeksän lastenlasta ja kaksi lastenlastenlasta.

Matti Pitko

Kirjoittaja on Veikko Lintisen monikymmenvuotinen ystävä.

Ulkomaantoimituksen ehtymätön tietolähde

ULKOMAANTOIMITTAJA MATTI KLEMOLA
12.11.1945 HELSINKI – 6.2.2022 TURKU

Ulkomaantoimittaja **Matti Klemola** kuoli Turussa helmikuussa 2022 pitkään sairastettuaan.

Klemola – kollegoiden parissa Klemis – teki lähes koko työuransa Sanomien lehdissä. Jo 16-vuotiaana koulupoikana hän hankki tienestejä *Helsingin Sanomien* oikoluvussa.

Opiskelu ei ollut Klemolaa var- ten. Heti asepalveluksen jälkeen Klemola pääsi toukokuussa 1966 *Ilta-Sanomiin*. Vuonna 1972 hän siirtyi *Viikkosanomiin*.

Talvella 1976 Klemola siirtyi *Helsingin Sanomien* ulkomaantoimitukseen. Hän omaksui länsimaiden kovan ja vaativan journalismin oltuaan kirjeenvaihtajana niin Tukholmassa kuin Bonnissa.

Elämä ei aina kohdellut Klemolaa silkkihansikkain. **Elina**-tytär kuoli 1980 munuaisvaurion takia viiden kuukauden ikäisenä. Klemola ei itseään aina tarjonnut silkki-

KUVA: CHRISTIAN WESTERBACK

hansikkaita elämälle, mutta selätti ongelmansa ja vietti elämänsä lopputaipaleen raittiina. Viimeisiä elinvuosia varjosti Alzheimerin tauti.

Vuonna 1993 Klemola lähti vielä kerran kirjeenvaihtajaksi, tällä kertaa Lontooseen. Viimeiset työvuotensa hän oli ulkomaantoimituksessa kirjoittajana ja ehtymättömänä tietolähteenä. Hän jäi eläkkeelle vuonna 2003.

Eläkevuodet Turussa olivat seesteistä aikaa puoliso **Tarjamaijan** kanssa. Suhde poikaan **Mikkoon** oli niin ikään tärkeä ja tiivis.

Manu Marttinen

Lyhennetty HS:n 14.2. julkaisemasta muistokirjoituksesta.

Ylen pitkäaikainen luottamushenkilö

TYÖSUOJELUPÄÄLLIKÖ ANN-KRISTIN
"ANKI" GRÖNBERG-RANTALAINEN
13.4.1956 KIRKKONUMMI – 19.2.2022
ESPOO

Ann-Kristin Grönberg-Rantalainen menehtyi helmikuussa Espoon sairaalassa syöpään, jota hän oli sairastanut yli puolitoista vuotta. Hän oli kotihoidossa lähes loppuun saakka Kirkkonummen Evtskogissa.

Anki kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1976 Helsingissä ja opiskeli hetken jälkeen sairaanhoitajaksi. Hoitajatyön ohessa Anki opiskeli journalistiikkaa Helsingin yliopistossa ja päätyi toimittajaksi Radio Melanlylandiin Helsinkiin. Hän jäi vanhuuseläkkeelle viitisen kuukautta sitten 30 vuoden Yle-uran jälkeen. Viimeisenä työnään hän oli Ylen työsuojelupäällikkö.

Anki toimi kaksi kautta Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilönä vuosina 2003–2006 oltuaan ensin työsuojeluvaltuutettuna. Anki toimi neljä vuotta Journalistiliiton hallituk-

sessä vuosina 1998–2002 ja liiton valtuustossa sekä varsinaisena että varajäsenenä vuosina 2002–2010. Anki toimi lisäksi vuosia useissa liiton valiokunnissa ja oli neuvottelemassa useamminkin kerran Ylen työehtosopimuksista.

Ankia jäivät lähipiirissä kaipaamaan aviopuoliso, toimittaja **Paavo Rantalainen** ja aikuiset kaksospojat **Kalle** ja **Oskar**.

Anki oli intohimoinen lukija ja kutoja. Villa Glimsin saattohoitokodin yöpöydälle jäivät kirjaston kirja ja ties monenhenko villapaidan kudin.

Paavo Rantalainen

Ankin aviopuoliso

Arto Nieminen

Ankin luottamusmieskollega ja entinen Journalistiliiton puheenjohtaja

Lehdistönvapauden päivän tapahtuma 3.5. – tervetuloa keskustelemaan sananvapaudesta!

Tiistaina 3.5. vietetään maailman lehdistönvapauden päivää. Kaikille avoin yleisötapahtuma järjestetään Helsingissä Oodin Maijansalissa klo 17–18.30

Tilaisuuden avaa Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho ja paneelikeskustelua johdattelee Ujuni Ahmed. Neljä suomalaista journalistia tuo kukin aiheen yhteiseen keskusteluun, jonka teemana on "Mitä aiheita suomalaisen mediaan tarvitaan lisää?".

Keskustelijoina toimittajat Jarno Liski, Alma Onali, Virpi Salmi ja Monica Vasku. **Tervetuloa mukaan!**

AIKAKAUSMEDIA

KOULUTUKSET

Journalismi ja kansainvälinen oikeus

Mitkä ovat toimittajien oikeudet sodassa? Miten kansainvälinen rikosoikeus toimii Ukrainan sodan kaltaisessa tilanteessa? Journalistiliiton ja Toimittajat ilman rajoja -järjestön tilaisuudessa ovat puhujina SPR:n oikeudellinen neuvonantaja **Jani Leino** sekä kansainvälisen oikeuden professori **Martti Koskeniemi**.

Aika: Ti 19.4. klo 16

Paikka: Journalistiliiton toimisto, Säästöpankinranta 2A, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

to 14.4. mennessä

Järjestäjä: SJL ja TIR

Etelä-Savon Journalistien virkistysäätiön Hurissalon mökit (3 mökkiä Saimaan rannalla) vuokrattavina kaikille Journalistiliiton jäsenille.

Hinnat Käenpesä ja Kuhankeittäjä: eteläsavolaiset journalistit 250 euroa/vko (ma-su), muut 450 euroa/vko, Vanha mökki: etelä-savol. 220 euroa/vko, muut 330 euroa/vko, viikot ennen sesonkia (13.6.-28.8.) ja jälkeen -30%.

Varaukset: 25.4. alkaen seija.k.lipsanen@gmail.com tai tekstiviestillä 040 547 7115.

Facebookin Virkistysäätiö -ryhmästä löytyy lisätietoja.

Kainuun Sanomat on osa Hilla Group -konsernia. Hilla Group koostuu kolmesta liiketoiminta-alueesta ja työllistää noin 500 henkilöä pääasiassa Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueella ja sen liikevaihto on noin 45 M€.

UUTISTOIMITTAJIA KAINUUSEEN

Etsimme Kainuun Sanomien diginälkäiseen ja voimakkaasti kehittyvään toimitukseen hoksnoikkaisia, digitaalisesta journalismista ja eri kerrontamuodoista innostuneita uutistoimittajia toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin. Näkemykset audion ja mobiilijournalismin kehittämisestä sekä kokemus deskityöstä katsotaan eduksi.

Lähetä hakemuksesi 30.4.2022 mennessä osoitteessa www.kpkyhtiot.fi/tyopaikat.

Lisätiedot:

Leena Hirvonen, päätoimittaja Kainuun Sanomat
Puh. 050 4732414 (soittoajat tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 8-9 ja 16-17) tai leena.hirvonen@kainuunsanomat.fi

KAINUUN SANOMAT

Olemme osa Hilla Group Oy -konsernia

Näin syntyivät AP:n tutkivat jutut palmuöljystä

Associated Pressin toimittajat **Margie Mason** ja **Robin McDowell** kertovat webinaarissa, miten tutkivat jutut palmuöljyn tuotannosta syntyivät. Masonin ja McDowellin jutut olivat Pulitzer-palkinnon finalisteina vuonna 2021. Työpari on saanut Pulitzerin aiemmista, kalateollisuutta käsittelevistä jutuistaan. Journalistiliiton jäsenille avoin webinaari pidetään englanniksi. Se on suunnattu opiskelijoille ja tutkiville toimittajille.

Aika: Ma 2.5. klo 16–17.30

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri su 24.4. mennessä

Järjestäjä: SJL

Monimuotoisuus mediassa – inspiraatiota Euroopasta

Saksalainen toimittaja, psykologi ja monimuotoisuuden asiantuntija **Sara Mously** kertoo Journalistiliiton jäsenille tarkoitetussa webinaarissa, miten journalismin monimuotoisuutta voi kehittää ja stereotyyppioita purkaa – ja miten sitä on tehty Saksan mediassa. Webinaari pidetään englanniksi.

Aika: To 12.5. klo 13–16

Paikka: Zoom

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri pe 29.4. mennessä

Järjestäjä: SJL ja Akademie für Publizistik

Sanan valtaa ja tyylikysymyksiä Turussa

Sanan valta -tapahtuman teemana on "tyyli" ja sen erilaiset ulottuvuudet teksteissä, kuvissa ja keskusteluissa. Työpajoja vetävät muiden muassa kuvajournalisti **Hanna-Kaisa Hämäläinen**, tiedon visualisoija **Julius Uusikylä** sekä kielenhuoltaja **Riitta Hyvärinen**. Tyylin vaikutusvallasta kertoo taloussosiologian tutkija, dosentti **Outi Sarpila** Turun yliopistosta.

Aika: Ti 17.5. klo 9.30–16

Paikka: Vierailu- ja innovaatiokeskus Joki, Lemminkäisenkatu 12b, Turku

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/fi/kalenteri pe 6.5. mennessä

Järjestäjä: SJL, Tiedetoimittajien liitto ja Terveystoimittajat ry

KOKOUKSET

KJ:n vuosikokous

Kymenlaakson Journalistit ry:n vuosikokous järjestetään Haminassa. Kokouksen jälkeen on mahdollisuus saunomiseen. Suosikaa kimpapakyytejä, jos mahdollista.

Aika: la 23.4. klo 14

Paikka: Teollisuuskatu 20, Hamina, Kujansuu MC:n tilat

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Ruokailun takia ilmoittautuminen su 17.4. mennessä pj. Leena Eloselle, leena.elonen@gmail.com

Järjestäjä: Kymenlaakson Journalistit ry

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmögatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

Sami Lindfors, 31

- Toimittaja-äänisuunnittelija Yleisradion *Uutispodcastissa*. Toimittanut aiemmin Yleisradion nuorille suunnattua *Takaisin Pasilaan* -uutispodcastia.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa MTV Uutisissa ja *Iltä-Sanomissa*.
- Tekee vapaa-aikanaan USA:n sisäpolitiikkaan keskittyvää *Vaalirankkurit*-podcastia yhdessä *Iltalehden* uutispäällikön **Tuomo Hyttisen** kanssa.
- Valmistunut medianomiksi Tampereen ammattikorkeakoulun englanninkielisestä koulutusohjelmasta.

Juontajien spiikkejä äänittäessämme mietimme, millaisella rytmillä ja sävyllä ne kannattaa lausua, Sami Lindfors sanoo. "Reetan ja Heikin pitää pystyä sekä kuulostamaan itseltään että eläytymään kerronnallisiin keinoihin."

Uutispodcastin Sami Lindforsin leikkauspöydällä soi Lvivin ilmahälytys

Toimittaja Ippi Arjanteen valinta

"Ihanaa, että Yle on ryhtynyt tekemään tällaista päivittäistä, kunnianhimoista sarjaa, tätä on kaivattu. *Uutispodcastin* ensimmäisten jaksojen perusteella olen erityisen ilahtunut äänisuunnittelusta, sillä kun tahti on kova, äänisuunnittelu on usein se, joka ensimmäisenä kärsii. Muutamassa jaksossa on ollut ilo kuulla Ylen massiivisten materiaalipankkien käyttöä, arkistoklippejä ja muuta pientä, mutta kovin elävöittävää. Odotan innolla, millaiseksi podcast kehittyi."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Meeri Utti, kuva

Vaikka podcastin äänimaisema on leikkauspöydällä minun käsissäni, se ei olisi nykyisenlainen ilman perusteellista käsikirjoittamista ja tiukkaa tiimityötä", sanoo Ylen *Uutispodcastin* toimittaja-äänisuunnittelija **Sami Lindfors**.

Joka arkipäivä ilmestynvä *Uutispodcast* alkoi 8. maaliskuuta. Lindforsin työkavereita ovat tuottaja **Maria Manner**, toimittaja-tuottaja **Jaana Kangas** sekä juontajat **Reetta Rönkä** ja **Heikki Valkama**. Podcastin rakenne on "featuremainen", eli siinä vuorottelevat juontajien kerronta, haastattelut ja audioelementit, kuten arkistomateriaalit ja musiikki.

"Työprosessi alkaa aiheiden miettimisellä huomioiden sen, mitä Ylen toimittajilla on teossa. Tuottajat ja juontajat sopivat haastattelut ja valmistelevat käsikirjoitusta esihaastattelujen pohjalta. Jo ennen äänityksiä mietimme audioelementtejä yhdessä. Haastattelujen jälkeen niiden etsintä ja käsikirjoittaminen jatkuvat. Äänitämme juontajien spiikit ja mietimme audioelementtien sijoittelua.

Arkistomateriaaleja etsii Ylen digiarkistosta koko tiimi. Jos haastatteluissa nousee esiin jotakin odottamatonta, kaivelemme lisää. Esimerkiksi sotarikosjaksoa varten meillä oli materiaalia entisen Jugoslavian alueen sodista, mutta haastateltava mainitsikin Chilen entisen diktaattorin **Augusto Pinochetin**.

Esimerkiksi Ukraina-jaksoihin olemme pyytäneet Ylen ulkomaantoimittajia äänittämään paikallisia ääniä. **Antti Kuronen** ja **Mika Mäkeläinen** äänittivät ilmahälytystä Lvivissä. Se auttaa kuulijaa ymmärtämään, millaisista olosuhteista jaksossa puhutaan.

Joskus ideamme lähenevät omaan jalkaan ampumista, kuten jaksossa, jossa eri uutistenlukijat luettelivat **Putinin** sisäpiiriläisten nimet.

Podcastin pilotoitinvaiheessa mietimme paljon, miten yhdistää kunnianhimo ja järkevä työ määrä. Jakson näkökulma on hiottava heti alussa, ja sitä on kunnioitettava haastattelussa. Vaikka podcastin idea on syventyä uutisiin ja selittää tapahtumien syitä, emme voi kattaa kaikkea niihin liittyvää. Kokemus auttaa toimittajia ja tuottajia erottamaan pitkästäkin haastattelusta nopeasti olennaiset kohdat.

Koska käytämme haastatteluista pätkiä, haastateltavat on sparrattava sanomaan aina, mistä puhutaan. Klipissä ei voi sanoa, että 'se oli silloin samankaltaista kuin nykyään'. On sanottava esimerkiksi, että 'Suomen Nato-keskustelu oli 1990-luvulla samankaltaista kuin tänä päivänä.' ●

Kotkan katse
tavoittaa toimittajat myös
rajan takana.

